

PEMBANGUNAN DAN KEBOLEHGUNAAN
GARIS PANDUAN PELAKSANAAN
PROGRAM KOMUNITI
MEMBACA

AZIZAH BINTI ARSAD

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2023

PEMBANGUNAN DAN KEBOLEHGUNAAN
GARIS PANDUAN PELAKSANAAN
PROGRAM KOMUNITI
MEMBACA

AZIZAH BINTI ARSAD

TESIS INI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH DOKTOR FALSAFAH
(MOD PENYELIDIKAN)

FAKULTI BAHASA DAN KOMUNIKASI
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2023

Sila tanda (✓)

Kertas Projek

Sarjana Penyelidikan

Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus

Doktor Falsafah

✓

INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Perakuan ini telah dibuat pada **13** (hari bulan) **6** (bulan) **2023**

i. Perakuan pelajar:

Saya, **AZIZAH BINTI ARSAD (P20191000475) FAKULTI BAHASA DAN KOMUNIKASI** dengan ini mengaku bahawa tesis **DOKTOR FALSAFAH** yang bertajuk **PEMBANGUNAN DAN KEBOLEHGUNAAN GARIS PANDUAN PELAKSANAAN PROGRAM KOMUNITI MEMBACA** adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejasanya dan secukupnya.

Tandatangan pelajar

ii. Perakuan Penyelia:

Saya, **DAHLIA BINTI JANAN** dengan ini mengesahkan bahaswa hasil kerja pelajar yang bertajuk **PEMBANGUNAN DAN KEBOLEHGUNAAN GARIS PANDUAN PELAKSANAAN PROGRAM KOMUNITI MEMBACA** dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh **IJAZAH DOKTOR FALSAFAH PENDIDIKAN BAHASA MELAYU**

20 JUN 2023

Tarikh

Tanda tangan Penyelia

PROF. MADYA DR. DAHLIA JANAN
Fakulti Bahasa dan Komunikasi
Universiti Pendidikan Sultan Idris
dahlia@fbk.upsi.edu.my

PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS

UPSI/IPS-3/BO 31
Pind.: 01 m/s:1/1INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIESBORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORMTajuk / Title: PEMBANGUNAN DAN KEBOLEHGUANAAN GARIS PANDUAN PELAKSANAAN
PROGRAM KOMUNITI MEMBACANo. Matrik / Matric's No.: P 20191000475Saya / I: AZIZAH BINTI ARSAD

(Nama pelajar / Student's Name)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/ Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI. *The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris*
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan. *Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.*
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi. *The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.*
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / *Please tick (✓) for category below:-*

☐
SULIT/CONFIDENTIAL

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / *Contains confidential information under the Official Secret Act 1972*

☐
TERHAD/RESTRICTED

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / *Contains restricted information as specified by the organization where research was done.*

☒
TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS

(Tandatangan Pelajar/ Signature)

(Tandatangan Penyelia / Signature of Supervisor)
& (Nama & Cop Rasmi / Name & Official Stamp)

PROF. MADYA DR. DAHLIA JANAH
Fakulti Bahasa dan Komunikasi
Universiti Pendidikan Sultan Idris
dahlia@fbk.upsi.edu.my

Tarikh: 20 JUN 2023

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini **SULIT @ TERHAD**, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai **SULIT** dan **TERHAD**.

Notes: If the thesis is CONFIDENTIAL or RESTRICTED, please attach with the letter from the organization with period and reasons for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah yang maha pemurah lagi maha mengasihi. Segala puji hanya bagi Allah, tuhan sekalian alam. Selawat dan salam ke atas junjungan besar Nabi Muhammad S.A.W. Alhamdulillah, syukur ke hadrat Allah S.W.T atas limpah dan nikmat yang diberikan sehingga saya berjaya menyempurnakan kajian ini. Sesungguhnya kekuatan dan semangat dalam menempuh dugaan dalam penyelidikan ini datangnye daripada Allah S.W.T.

Sekalung penghargaan kepada:

Bahagian Biasiswa dan Pembiayaan, Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM)
Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI)

Segunung penghargaan ditujukan kepada:

Prof. Madya Dr. Dahlia binti Janan,
pensyarah penyelia yang membantu, membimbing, memberi motivasi, berkongsi idea dan pandangan, cadangan, kritikan membina serta perbincangan ilmiah yang berterusan sepanjang pengajian.

Setulus kasih atas sokongan dan pengorbanan untuk,

Mak, **Saripah binti Sudin**
Suami tercinta, **Saifullizan bin Sallehuddin**

Anakanda,

Muhammad Nur Iman bin Saifullizan,
Nur Aqilah binti Saifullizan,
Muhammad Nur Imran bin Saifullizan,
Muhammad Nur Irfan bin Saifullizan,
Muhammad Nur Idlan bin Saifullizan serta
seluruh anggota keluarga.

Ucapan terima kasih atas kerjasama kepada

semua pihak yang terlibat secara langsung atau tidak langsung dalam kajian ini. Semoga kajian ini dapat memberi manfaat terhadap pelaksanaan program membaca dalam kalangan komuniti seterusnya membantu memupuk budaya membaca dalam kalangan masyarakat di Malaysia.

ABSTRAK

Kajian ini dijalankan bagi mengatasi masalah pelaksanaan program membaca yang dalam kalangan komuniti melalui pembangunan garis panduan. Pendekatan Reka Bentuk dan Pembangunan yang terdiri daripada fasa analisis keperluan, reka bentuk dan pembangunan serta penilaian digunakan dalam penyelidikan ini. Sampel fasa analisis keperluan terdiri daripada tujuh orang pakar menggunakan protokol temu bual dan 30 dokumen sebagai alat kajian. Sejumlah 30 orang pakar terlibat dengan soal selidik *Fuzzy Delphi* (FDM1 dan FDM 2) sementara lima orang pakar terlibat dengan temu bual dalam fasa reka bentuk dan pembangunan. Terdapat 11 orang pakar terlibat dengan temu bual dalam fasa penilaian. Data bagi temu bual dianalisis secara tematik menggunakan ATLAS.ti 9 sementara buku rekod bacaan dianalisis secara diskriptif. Data bagi soal selidik pula dianalisis menggunakan kaedah *Fuzzy Delphi*. Dapatan fasa analisis keperluan menunjukkan kesepakatan pakar terhadap keperluan membangunkan Garis Panduan Pelaksanaan Program Komuniti Membaca (GPPPKM). Dapatan fasa reka bentuk dan pembangunan pula menunjukkan kesepakatan pakar terhadap konstruk dan elemen bagi membangunkan GPPPKM iaitu memenuhi syarat nilai *threshold* lebih kecil daripada 0.2 ($d < 0.2$), kesepakatan pakar melebihi 75% dan nilai *alpha-cut* melebihi 0.5 ($\alpha\text{-cut} > 0.5$). Proses *defuzzification* menunjukkan keutamaan konstruk Komuniti (92%) yang dijadikan fokus kajian. Dapatan fasa penilaian menunjukkan kesepakatan pakar terhadap kebolegunaan garis panduan menggunakan aspek teknologi, kebolegunaan dan pelaksanaan. Kajian ini dapat mengatasi masalah pelaksanaan program membaca serta membantu pelaksana Dasar Galakan Membaca (DGM) melaksanakan aktiviti membaca dalam kalangan komuniti. Aplikasi GPPPKM dalam komuniti memberi impak yang besar terhadap kegiatan membaca seterusnya berupaya memupuk tabiat membaca dalam kalangan masyarakat Malaysia.

DEVELOPMENT AND USABILITY OF READING COMMUNITY PROGRAM IMPLEMENTATION GUIDELINES

ABSTRACT

This study was conducted to overcome the problem of implementing reading programs in the community through the development of guideline. A Design and Development approach which consists needs analysis phase, design and development phase and evaluation phase was used in this study. At the phase of needs analysis, seven experts involved as the sample, where the research tools are interview protocols and 30 documents. For the design and development phase, 30 experts involved as the sample in Fuzzy Delphi Method (FDM1 and FDM 2) while five experts of the sample were involved with interviews. For the evaluation phase, 11 experts involved in the interview. The data for the interviews were analyzed thematically using ATLAS.ti 9 while the reading record books were analyzed descriptively. The survey data was analyzed by using FDM. Findings of the Needs Analysis phase indicated expert agreement on the need to develop Reading Community Program Implementation Guidelines (RCPIG). The results of the design and development phase showed experts agreement on the constructs and elements to develop RCPIG, which met the threshold value requirement of less than 0.2 ($d < 0.2$), expert agreement exceeded 75% and the alpha-cut value exceeded 0.5 ($\alpha\text{-cut} > 0.5$). The defuzzification process demonstrated the priority of the Community construct (92%) which is the focus of the study. The findings of the evaluation phase showed expert agreement on the usability of guidelines using aspects of technology, usability and implementation. This study can overcome the problem of implementing reading programs as well as helping the implementers of the Reading Promotion Policy (RPP) to implement reading activities in the community. The application of the guidelines for the implementation of RCPIG in the community has a great impact on reading activities and able to cultivate the habit of reading among the Malaysian community.

KANDUNGAN

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
------------------------------------	----

PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS	iii
------------------------------------	-----

PENGHARGAAN	iv
--------------------	----

ABSTRAK	iv
----------------	----

ABSTRACT	vi
-----------------	----

KANDUNGAN	vii
------------------	-----

SENARAI JADUAL	xiv
-----------------------	-----

SENARAI RAJAH	xxii
----------------------	------

SENARAI SINGKATAN	xxvii
--------------------------	-------

BAB 1 PENGENALAN	1
-------------------------	---

1.1 Pendahuluan	1
-----------------	---

1.2 Latar Belakang Kajian	3
---------------------------	---

1.2.1 Literasi	4
----------------	---

1.2.2 Bacaan Ekstensif	8
------------------------	---

1.2.3 Program NILAM	11
---------------------	----

1.3 Pernyataan Masalah	21
------------------------	----

1.4 Tujuan Kajian	42
-------------------	----

1.5 Objektif Kajian	43
---------------------	----

1.6 Soalan Kajian	44
-------------------	----

1.6.1	Fasa Analisis Keperluan	44
1.6.2	Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	45
1.6.3	Fasa Penilaian	45
1.7	Definisi Operasional	46
1.7.1	Garis Panduan	46
1.7.2	Komuniti	46
1.7.3	Bacaan Ekstensif	47
1.8	Batasan Kajian	47
1.9	Kepentingan Kajian	48
1.9.1	Komuniti	48
1.9.2	Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM): Bahagian Sumber Teknologi Pendidikan (BSTP)	50
1.9.3	Perpustakaan Negara Malaysia (PNM)	51
1.10	Rumusan Bab	51

BAB 2 TINJAUAN LITERATUR 53

2.1	Pendahuluan	53
2.2	Teori Pembangunan Kandungan GPPPKM	55
2.2.1	Teori Ekologi Bronfenbrenner (1977) dan Aplikasi dalam GPPPKM	55
2.2.2	Teori Komunikasi Lasswell (1948) dan Aplikasi dalam GPPPKM	65
2.2.3	Teori Krashen (1981) dan Aplikasi dalam GPPPKM	70
2.2.4	Teori Kognitif Pembelajaran Multimedia Mayer (2001) dan Aplikasi dalam GPPPKM	85
2.2.5	Rumusan Penggunaan Teori dalam GPPPKM	89
2.3	Model Pembangunan GPPPKM	91

2.3.1	Fasa Analisis Keperluan	91
2.3.2	Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	93
2.3.3	Fasa Penilaian	104
2.3.4	Rumusan Penggunaan Model dalam GPPPKM	108
2.4	Kajian-kajian Berkaitan	109
2.4.1	Bacaan Ekstensif	109
2.4.2	Komuniti dalam GPPPKM	157
2.5	Kerangka Konseptual Kajian	169
2.6	Rumusan Bab	170

BAB 3 METODOLOGI 171

3.1	Pendahuluan	171
3.2	Reka Bentuk Kajian	172
3.3	Kerangka Kajian	178
3.4	Instrumen Kajian	180
3.4.1	Temu Bual	181
3.4.2	Soal Selidik: Teknik <i>Fuzzy Delphi</i>	183
3.4.3	Dokumen	187
3.5	Sampel Kajian	188
3.6	Kaedah Analisis dan Proses Pengumpulan Data	190
3.6.1	Deskriptif	190
3.6.2	Temu Bual	191
3.6.3	<i>Fuzzy Delphi Method</i> : Kesepakatan Pakar	201
3.7	Kesahan dan Kebolehpercayaan Kajian	209
3.7.1	Kesahan Muka	211

3.7.2	Kesahan Kandungan	211
3.7.3	Kesahan Dalam	212
3.8	Prosedur Kajian	216
3.9	Rumusan Bab	218
BAB 4	PEMBANGUNAN GPPPKM	219
4.1	Pengenalan	219
4.2	Fasa Analisis Keperluan GPPPKM	220
4.2.1	Temu Bual	221
4.2.2	Dokumen: Buku Rekod NILAM	228
4.2.3	Carta Alir Fasa Analisis Keperluan	231
4.2.4	Rumusan Fasa Analisis Keperluan	232
4.3	Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan GPPPKM	232
4.3.1	Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan Kandungan GPPPKM Menggunakan Teknik <i>Fuzzy Delphi</i>	233
4.3.2	Fasa Reka Bentuk GPPPKM Menggunakan Kaedah Temu Bual.	316
4.3.3	Fasa Pembangunan GPPPKM Menggunakan Model Meyer (1988)	322
4.3.4	Prototaip GPPPKM	335
4.3.5	Carta Alir Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan GPPPKM	337
4.3.6	Rumusan Pembangunan Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan GPPPKM	339
4.4	Fasa Penilaian GPPPKM	341
4.4.1	Adaptasi Model TUP Bendarik (2002) dalam Penilaian Garis Panduan Komuniti Membaca	341

4.4.2	Instrumen Temu Bual Mengikut Kumpulan Pakar	344
4.4.3	Kumpulan Pakar Temu Bual Fasa Penilaian	349
4.4.4	Carta Alir Proses Penilaian GPPPKM	350
4.4.5	Rumusan Fasa Penilaian Menggunakan Model TUP Bendarik (2002)	351
4.5	Rumusan Bab	351
BAB 5	DAPATAN KAJIAN	353
5.1	Pengenalan	353
5.2	Dapatan Kajian Fasa Analisis Keperluan	354
5.2.1	Demografi Pakar Temu Bual	355
5.2.2	Dapatan Kajian bagi Soalan Pertama Fasa Analisis Keperluan	358
5.2.3	Dapatan Kajian bagi Soalan Kedua Fasa Analisis Keperluan	379
5.2.4	Dapatan Kajian bagi Soalan Ketiga Fasa Analisis Keperluan	395
5.2.5	Dapatan Kajian bagi Soalan Keempat Fasa Analisis Keperluan	415
5.2.6	Dapatan Keseluruhan Kesepakatan Pakar Tema Temu Bual Fasa Analisis Keperluan Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	419
5.2.7	Rumusan Dapatan Fasa Analisis Keperluan	421
5.3	Dapatan Kajian Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	421
5.3.1	Demografi Pakar	422
5.3.2	Dapatan Kajian bagi Soalan Pertama Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	433
5.3.3	Dapatan Kajian bagi Soalan Kedua Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	434

5.3.4	Dapatan Kajian bagi Soalan Ketiga Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	439
5.3.5	Dapatan Kajian bagi Soalan Keempat Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	526
5.3.6	Dapatan Kajian bagi Soalan Kelima Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	528
5.4	Dapatan Kajian Fasa Penilaian	588
5.4.1	Demografi Pakar Fasa Penilaian	588
5.4.2	Dapatan Kod Temu Bual Fasa Penilaian	593
5.4.3	Tema Temu Bual Fasa Penilaian	599
5.4.4	Dapatan Kajian bagi Soalan Pertama Fasa Penilaian	602
5.4.5	Dapatan Kajian bagi Soalan Kedua Fasa Penilaian	632
5.4.6	Dapatan Kajian bagi Soalan Ketiga Fasa Penilaian	646
5.4.7	Dapatan Kajian bagi Soalan Keempat Fasa Penilaian	661
5.4.8	Rumusan Dapatan Temu Bual Fasa Penilaian	677
5.4.9	Dapatan Kesepakatan Pakar terhadap Tema Temu Bual Fasa Penilaian Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	677
5.5	Rumusan Bab	678
BAB 6	RUMUSAN, PERBINCANGAN DAN CADANGAN	679
6.1	Pengenalan	679
6.2	Gambaran Ringkas Kajian	680
6.3	Rumusan Dapatan Kajian	688
6.3.1	Rumusan Kajian Fasa Pertama: Fasa Analisis Keperluan	689
6.3.2	Rumusan Kajian Fasa Kedua: Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	696
6.3.3	Rumusan Kajian Fasa Ketiga: Fasa Penilaian	705

6.4	Perbincangan Dapatan Kajian	710
6.4.1	Perbincangan Dapatan Fasa Analisis Keperluan	711
6.4.2	Perbincangan Dapatan Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	736
6.4.3	Perbincangan Dapatan Fasa Penilaian	752
6.5	Implikasi Dapatan Kajian	760
6.5.1	Implikasi Terhadap Teori	761
6.5.2	Sumbangan kepada Model Kajian	768
6.5.3	Implikasi Terhadap Amalan	769
6.6	Cadangan Kajian Lanjutan	776
6.7	Rumusan	778

RUJUKAN	780
----------------	-----

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Muka Surat
1.1	Perbandingan antara Program NILAM dan Program NILAM Ditambahbaik	13
1.2	Keputusan UPSR 2018-2019	25
2.1	Adaptasi Teori Lasswell (1948) dalam GPPPKM	70
2.2	Perbandingan antara Pemerolehan dan Pembelajaran dalam Hipotesis Krashen (1982)	72
2.3	Andaian Teori Kognitif Pembelajaran Multimedia	86
2.4	Aplikasi Teori dalam Pembangunan Kandungan, Aktiviti dan Bahan Bacaan dalam Pembangunan GPPPKM	90
2.5	Lima Langkah Aplikasi Model Perbezaan dalam Fasa Analisis Keperluan	92
2.6	Aplikasi Model Sandaran dalam GPPPKM Mengikut Fasa DDR	108
2.7	Reka Bentuk Kajian <i>SLR</i>	148
2.8	Kaedah dan Instrumen dalam Kajian <i>SLR</i>	148
2.9	Peserta Kajian <i>SLR</i>	149
2.10	Kaedah Mengajar Bacaan Ekstensif dalam Kajian <i>SLR</i>	150
2.11	Peratus Kaedah Mengajar yang Dipilih oleh Pengkaji dalam Kajian <i>SLR</i>	151
2.12	Kesan Kaedah Mengajar Bacaan Ekstensif Terhadap Amalan Membaca dalam Kajian <i>SLR</i>	152
2.13	Kesan Positif daripada Amalan Membaca dalam Kajian <i>SLR</i>	153
3.1	Fasa-fasa dalam DDR	174

3.2	Banding Beza Jenis Kajian dalam DDR	175
3.3	Perbandingan antara Dua Jenis Penyelidikan dalam Pendekatan Reka Bentuk dan Pembangunan (<i>Design and Development Research: DDR</i>)	175
3.4	Kerangka Asas Kaedah dan Metodologi dalam DDR	176
3.5	Instrumen Kajian Setiap Fasa DDR	181
3.6	Protokol Temu bual	182
3.7	Bilangan Pakar FDM Menurut Pandangan Sarjana	189
3.8	Jumlah Pakar Kajian Mengikut Fasa DDR	189
3.9	Kaedah Analisis dan Pengumpulan Data dalam Pembangunan GPPPKM	190
3.10	Perbezaan Skala Likert dan <i>Skala Fuzzy</i> bagi 7 Poin	203
3.11	Tahap Kesepakatan Pakar Terhadap Item	207
3.12	Kesahan dan Kebolehpercayaan GPPPKM Mengikut Fasa DDR	214
4.1	Pakar Kesahan Kandungan Instrumen dan Bahasa	224
4.2	Pakar Kesahan Fasa Reka Bentuk Menggunakan Kaedah Temu Bual	225
4.3	Penggunaan Model McKillip (1987) untuk Temu Bual Separa Struktur dalam GPPPKM	226
4.4	Kategori Bahan Bacaan dalam Buku Rekod NILAM	229
4.5	Jadual Kekerapan dan Peratus Bahan Bacaan Pilihan Murid	230
4.6	Pakar Kesahan Fasa Reka Bentuk Menggunakan Kaedah <i>Fuzzy Delphi</i>	234
4.7	Pakar Fasa Reka Bentuk Kaedah <i>Fuzzy Delphi</i>	235
4.8	Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan Konstruk dan Elemen GPPPKM untuk FDM 1 dan FDM 2	236
4.9	Maksud iQ-NILAM	239

4.10	Analisis Konstruk dan Elemen GPPPKM Berdasarkan Temu Bual	240
4.11	Proses Pemetaan Kandungan Konstruk Objektif	243
4.12	Proses Pemetaan Kandungan Konstruk Isi Kandungan	245
4.13	Proses Pemetaan Kandungan Konstruk Strategi Pengajaran dan Pembelajaran	246
4.14	Proses Pemetaan Kandungan Konstruk Teknik, Kaedah, Aktiviti Pengajaran dan Pembelajaran	247
4.15	Proses Pemetaan Kandungan Konstruk Pemilihan Bahan	248
4.16	Proses Pemetaan Kandungan Konstruk Motivasi	250
4.17	Proses Pemetaan Kandungan Konstruk Peranan Guru	251
4.18	Proses Pemetaan Kandungan Konstruk Sumber dan Lokasi Bahan	252
4.19	Proses Pemetaan Kandungan Konstruk Komuniti	254
4.20	Konstruk Objektif dan Perincian	257
4.21	Konstruk Isi Kandungan dan Perincian	258
4.22	Konstruk Strategi Pengajaran dan Pembelajaran dan Perincian	259
4.23	Konstruk Pemilihan Teknik, Kaedah, Aktiviti Pengajaran dan Pembelajaran dan Huraian	260
4.24	Konstruk Pemilihan Bahan dan Perincian	260
4.25	Konstruk Motivasi dan Perincian	261
4.26	Konstruk Peranan Guru dan Perincian	262
4.27	Konstruk Sumber, Lokasi Bahan Bacaan dan Perincian	263
4.28	Konstruk Komuniti Membaca dan Perincian	264
4.29	Rumusan Akhir Pemetaan Kontruk Utama GPPPM	265
4.30	Proses Pemetaan Kandungan Elemen Objektif	266

4.31	Proses Pemetaan Kandungan Elemen Isi Kandungan	270
4.32	Proses Pemetaan Kandungan Elemen Strategi Pengajaran dan Pembelajaran	273
4.33	Proses Pemetaan Kandungan Elemen Teknik, Kaedah, Aktiviti Pengajaran dan Pembelajaran	276
4.34	Proses Pemetaan Kandungan Elemen Pemilihan Bahan/Alat	279
4.35	Proses Pemetaan Kandungan Elemen Motivasi	284
4.36	Proses Pemetaan Kandungan Elemen Peranan Guru	287
4.37	Proses Pemetaan Kandungan Elemen Lokasi Bahan	291
4.38	Proses Pemetaan Kandungan Elemen Komuniti	294
4.39	Rumusan Pemetaan Elemen GPPPKM	300
4.40	Konstruk dan Elemen Objektif Eksplisit	301
4.41	Elemen Objektif Implisit dan Perincian	302
4.42	Elemen Isi Kandungan dan Perincian	306
4.43	Elemen Strategi Pengajaran dan Pembelajaran dan Perincian	307
4.44	Elemen Pemilihan Teknik, Kaedah, Aktiviti Pengajaran dan Pembelajaran	309
4.45	Elemen Pemilihan bahan dan Perincian	310
4.46	Elemen Motivasi dan Perincian	311
4.47	Elemen Peranan Guru dan Perincian	313
4.48	Elemen Sumber, Lokasi Bahan dan Perincian	314
4.49	Elemen Komuniti Membaca dan Perincian	315
4.50	Pembentukan Protokol Temu Bual Fasa Reka Bentuk dan GPPPKM menggunakan Model Rangka Kerja Enam Penglibatan Perkongsian Sekolah, Keluarga dan Komuniti Epstein (1992)	320
4.51	Susunan Bahagian/ Tajuk dalam GPPPKM	332

4.52	Kategori dan Sampel Kajian Penilaian Garis Panduan	333
4.53	Adaptasi Model TUP Bednarik (2002) dalam GPPPKM	342
4.54	Protokol Temu Bual Fasa Penilaian Kebolehgunaan Kategori Pegawai Pelaksana Program Membaca	345
4.55	Instrumen Temu Bual Fasa Penilaian Kebolehgunaan Kategori Pentadbir Sekolah dan GPM	346
4.56	Protokol Temu Bual Fasa Penilaian Kebolehgunaan Kategori Keluarga	347
4.57	Protokol Temu Bual Fasa Penilaian Kebolehgunaan Kategori Komuniti	348
4.58	Kumpulan dan Kategori Pakar Temu Bual Fasa Penilaian	349
5.1	Demografi Pakar Kesahan Kandungan dan Bahasa	355
5.2	Demografi Pakar Temu Bual Fasa Analisis Keperluan	357
5.3	Dapatan Temu Bual Pelaksanaan Program Membaca	359
5.4	Jalinan yang Dilaksanakan oleh Pakar Temu Bual	361
5.5	Tahap Pelaksanaan Program NILAM di Sekolah	362
5.6	Masalah Pelaksanaan Program Membaca di Sekolah	364
5.7	Jumlah Kod Tema Pelaksanaan Program Membaca di Sekolah	378
5.8	Cadangan Aktiviti dalam GPPPKM	381
5.9	Jumlah Kod Aktiviti dalam Program Membaca Ekstensif	386
5.10	Cadangan Elemen Garis Panduan oleh Pakar Temu Bual	389
5.11	Kelompok Elemen GPPPKM Berdasarkan Dapatan Temu Bual	392
5.12	Elemen Garis Panduan Berdasarkan Cadangan Pakar	394

5.13	Bahan Bacaan Pilihan Murid	397
5.14	Bahan Bacaan Bukan Pilihan Murid	398
5.15	Dapatan Temu Bual Jenis Bacaan yang Disediakan Berdasarkan Pakar	400
5.16	Jumlah Kod Dapatan Bahan Bacaan dan Alat yang digunakan dalam Program Membaca	404
5.17	Tajuk Bahan Bacaan yang Dipilih oleh Murid	407
5.18	Jenis Bacaan yang Menjadi Pilihan Murid	411
5.19	Jumlah Bahan Bacaan yang Direkodkan oleh Murid	412
5.20	Dapatan Temu Bual Keperluan Membangunkan GPPPKM	416
5.21	Kekerapan Pengulangan Kenyataan Pakar Terhadap Keperluan Pembangunan GPPPKM	418
5.22	Analisis Kekerapan Dapatan Temu Bual Berdasarkan Tema	419
5.23	Demografi Pakar <i>Fuzzy Delphi</i> Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan Kaedah <i>Fuzzy Delphi</i> (FRBP: FDM)	422
5.24	Jantina Pakar Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan Kandungan GPPPKM	424
5.25	Jawatan Pakar Reka Bentuk dan Pembangunan Kandungan GPPPKM	425
5.26	Berikut merupakan jenis sekolah tempat bertugas pakar FDM 1 dan FDM 2	425
5.27	Negeri Tempat Berkhidmat Pakar Reka Bentuk dan Pembangunan Kandungan GPPPKM	427
5.28	Tempoh Pengalaman Pakar Reka Bentuk dan Pembangunan Kandungan GPPPKM dalam Bidang	428
5.29	Anugerah Khas Kecemerlangan yang Diterima oleh Pakar Reka Bentuk dan Pembangunan Kandungan GPPPKM	429
5.30	Jadual Jawatan-jawatan Khas yang Disandang oleh Pakar Reka Bentuk GPPPKM	430

5.31	Jantina, Bidang Tugas dan Anugerah dan Tempat Bertugas bagi Pakar Temu Bual Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	431
5.32	Tempoh Perkhidmatan dan Negeri Tempat Bertugas bagi Pakar Temu Bual Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	432
5.33	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi Konstruk GPPPKM	434
5.34	Dapatan Peratus Kesepakatan Pakar Terhadap Konstruk GPPPKM	436
5.35	Dapatan Syarat <i>Triangular Fuzzy Numbers</i> dan Kedudukan Utama Konstruk	437
5.36	Dapatan Akhir dan Kedudukan Utama Konstruk GPPPKM	438
5.37	Jumlah Konstruk dan Elemen yang Diterima dan Ditolak oleh Pakar FDM	440
5.38	Elemen Berdasarkan Konstruk Objektif	440
5.39	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi Elemen Objektif	442
5.40	Peratus Kesepakatan Pakar Terhadap Elemen Objektif	444
5.41	Syarat <i>Defuzzification</i> dan Kedudukan Utama Elemen bagi Objektif GPPPKM	445
5.42	Dapatan Akhir Elemen Objektif bagi GPPPKM	446
5.43	Elemen Berdasarkan Konstruk Isi Kandungan	453
5.44	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi Elemen Isi Kandungan	454
5.45	Peratus Kesepakatan Pakar Terhadap Elemen Isi Kandungan	455
5.46	Syarat <i>Defuzzification</i> dan Kedudukan Utama Elemen Isi Kandungan	456
5.47	Dapatan Akhir Elemen Isi Kandungan	457
5.48	Elemen Berdasarkan Konstruk Strategi Pengajaran dan Pembelajaran: (Literasi Maklumat)	461

5.49	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi elemen Strategi Pengajaran dan Pembelajaran	462
5.50	Peratus Kesepakatan Pakar Terhadap Elemen Strategi Pengajaran dan Pembelajaran (Literasi Maklumat)	463
5.51	Syarat <i>Defuzzification</i> dan Kedudukan Utama Strategi Pengajaran dan Pembelajaran	464
5.52	Dapatan Akhir Elemen Strategi Pengajaran dan Pembelajaran	465
5.53	Elemen Berdasarkan Konstruk Pemilihan Teknik, Kaedah, Aktiviti Pengajaran dan Pembelajaran	469
5.54	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi elemen Pemilihan Teknik, Kaedah, Aktiviti Pengajaran dan Pembelajaran	471
5.55	Peratus Kesepakatan Pakar Terhadap Elemen Pemilihan Teknik, Kaedah, Aktiviti Pengajaran dan Pembelajaran	473
5.56	Syarat <i>Defuzzification</i> dan Kedudukan Utama Elemen Pemilihan Teknik, Kaedah, Aktiviti Pengajaran dan Pembelajaran GPPPKM	474
5.57	Dapatan Akhir Elemen Pemilihan Teknik, Kaedah, Aktiviti Pengajaran dan Pembelajaran dalam GPPPKM	475
5.58	Elemen Berdasarkan Konstruk Pemilihan Bahan/Alat	482
5.59	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi Elemen Pemilihan Bahan dan Alat	483
5.60	Peratus Kesepakatan Pakar bagi Elemen Pemilihan Bahan	485
5.61	Syarat <i>Defuzzification</i> dan Kedudukan Utama bagi Elemen Pemilihan Bahan/Alat	486
5.62	Dapatan Akhir Elemen Pemilihan Bahan/Alat	487
5.63	Elemen Berdasarkan Konstruk Motivasi	492
5.64	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi Elemen Motivasi	493
5.65	Peratus Kesepakatan Pakar bagi Elemen Motivasi	494

5.66	Proses <i>Defuzzification</i> bagi Elemen Motivasi	495
5.67	Dapatan Akhir Elemen Motivasi	496
5.68	Elemen Berdasarkan Konstruk Peranan Guru	500
5.69	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi Elemen Peranan Guru	501
5.70	Peratus Kesepakatan Elemen Peranan Guru	502
5.71	Syarat <i>Defuzzification</i> dan Kedudukan Elemen Peranan Guru	503
5.72	Dapatan Akhir Elemen Peranan Guru	504
5.73	Elemen Berdasarkan Konstruk Sumber/Lokasi Bahan	508
5.74	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi Elemen Sumber/Lokasi Bahan	509
5.75	Peratus Kesepakatan Pakar Terhadap Elemen Sumber Bahan	510
5.76	Syarat <i>Defuzzification</i> dan Kedudukan Utama Elemen Sumber/Lokasi Bahan	511
5.77	Dapatan Akhir Elemen Sumber/Lokasi Bahan	512
5.78	Elemen Berdasarkan Konstruk Komuniti	516
5.79	Nilai <i>Threshold (d)</i> bagi Elemen Komuniti	517
5.80	Peratus Kesepakatan Pakar Terhadap Elemen Komuniti	518
5.81	Syarat <i>Defuzzification</i> dan Kedudukan bagi Elemen Komuniti	519
5.82	Dapatan Akhir dan Perincian Elemen Komuniti	520
5.83	Dapatan Kajian Pembentukan Komuniti Berdasarkan Temu Bual	530
5.84	Garis Panduan Pembentukan Komuniti Berdasarkan Temu Bual	536
5.85	Jumlah Kod Tema Pengurusan Komuniti Berdasarkan Pakar	540

5.86	Dapatan Temu Bual Pecahan Komuniti Membaca Berdasarkan Pakar	542
5.87	Jumlah Kod Tema Pecahan Komuniti/Komuniti Membaca Berdasarkan Pakar	545
5.88	Dapatan Temu Bual bagi Kod Sumber Kewangan	546
5.89	Jumlah Kod Tema Sumber Kewangan Berdasarkan Pakar	551
5.90	Jumlah Kod Tema Komunikasi Berdasarkan Pakar	558
5.91	Contoh Aktiviti dalam Komuniti Keluarga	561
5.92	Aktiviti yang Dijalankan dalam Komuniti Setempat	561
5.93	Rakan Strategik dalam Pelaksanaan Program Membaca	563
5.94	Jumlah Kod Tema Aktiviti dan Pelaksanaan Program Berdasarkan Pakar	569
5.95	Jadual Jumlah Kod Tema Manfaat Kegiatan Membaca Berdasarkan Pakar	579
5.96	Jumlah Kod Tema Hasil/Tahap Pelaksanaan Berdasarkan Pakar	585
5.97	Jumlah Kod Tema Temu Bual Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan Kandungan GPPPKM	587
5.98	Demografi Pakar Temu Bual Fasa Penilaian GPPPKM	589
5.99	Jantina Pakar Fasa Penilaian GPPPKM	590
5.100	Kategori Pakar Fasa Penilaian GPPPKM	590
5.101	Negeri Tempat Berkhidmat Pakar Fasa Penilaian GPPPKM	591
5.102	Pengalaman Pakar Sebagai Pentadbir/ Pengurus Program Membaca Fasa Penilaian GPPPKM	592
5.103	Jawatan Khas yang Disandang oleh Pakar Penilaian Kebolegunaan GPPPKM	593
5.104	Kod Temu Bual Berdasarkan Transkrip	594

5.105	Jumlah Bilangan dan Peratus Kod Temu Bual	595
5.106	Jumlah Kod dan Peratus Tema Berdasarkan Tema Temu Bual	597
5.107	Pembentukan Tema Temu Bual Fasa Penilaian Kebolegunaan	600
5.108	Perluasan Elemen TUP Bednarik (2002) Berdasarkan Temu Bual Fasa Penilaian	601
5.109	Dapatan Peranan Teknologi dalam Bahan Bacaan Berdasarkan GPPPKM	605
5.110	Dapatan Kod Kesesuaian Bahan Bacaan Menggunakan Teknologi	611
5.111	Peranan Teknologi dalam Komunikasi Berdasarkan GPPPKM	614
5.112	Jadual Dapatan Kod Temu Bual Kesesuaian Komunikasi Menggunakan Teknologi	621
5.113	Jumlah Kod bagi elemen Teknologi Berdasarkan Kesepakatan Pakar	631
5.114	Kesesuaian Kandungan GPPPKM dalam Pelaksanaan Program Membaca terhadap Masyarakat	633
5.115	Jadual Dapatan Temu Bual Kesesuaian Pelaksanaan GPPPKM di Semua Peringkat	640
5.116	Jumlah Kod Berdasarkan Tema Pedagogi	645
5.117	Faedah GPPPKM kepada Golongan Sasaran	647
5.118	Kekuatan GPPPKM	649
5.119	Jumlah Kod bagi Elemen Kebolegunaan GPPPKM Berdasarkan Kesepakatan Pakar	659
5.120	Dapatan Kod Keutamaan Elemen	663
5.121	Pemilihan Keutamaan oleh Pakar Temu Bual	663
5.122	Jumlah Kod bagi Elemen Keutamaan Elemen Berdasarkan Kesepakatan Pakar	669

5.123	Dapatan Temu Bual bagi Kod Kepentingan Program Membaca Berpandukan Dasar Kerajaan	671
5.124	Dapatan Temu Bual Keperluan Perluasan GPPPKM kepada Seluruh Komuniti	673
5.125	Jumlah Kod bagi Tema Intensi	676

SENARAI RAJAH

No. Rajah		Muka Surat
2.1	Sistem Ekologi Berdasarkan Teori Bronfenbrenner (1971)	57
2.2	Program Pembelajaran Bahasa Kedua Krashen. Ubahsuai daripada <i>Extensive Reading</i> (Mikeladze, 2014)	83
2.3	Ciri-ciri Pendekatan Membaca Secara Ekstensif Menurut Teori Krashen (1981). Ubahsuai daripada http://xmind.net/n/CxVZ/	84
2.4	Model Pembangunan GPPPKM Berdasarkan Teori	90
2.5	Model Rangka Kerja Enam Penglibatan Perkongsian Sekolah, Keluarga dan Komuniti Epstein (1992)	94
2.6	Model Komunikasi Lasswell (1948)	99
2.7	Model Pemprosesan Maklumat Mayer dan Moreno (2003). Ubahsuai daripada Model Mayer dan Moreno (2003)	100
2.8	Model Meyer (1988)	103
2.9	Model TUP Bednarik (2002)	105
2.10	Hubungan antara Teknologi, Pedagogi dan Kepenggunaan dengan Persekitaran Pembelajaran Menurut Model TUP Bednarik (2002) dalam Pelaksanaan Program Membaca Peringkat Komuniti. Ubahsuai daripada Bednarik (2002). <i>Evaluation of Educational Environments, The TUP Model</i>	107
2.11	Proses Mengenalpasti Kajian Menggunakan Pengkataan Data Scopus dan ERIC	145
2.12	Negara yang Terlibat dalam Kajian SLR	147
2.13	Kerangka Konseptual Kajian Pembangunan GPPPKM	169

3.1	Fasa dalam Pelaksanaan dalam Pendekatan DDR. Ubahsuai daripada <i>Design and Development Research Emergent Trends in Educational Research</i> (Richie dan Klien, 2007)	173
3.2	Model Kajian Reka Bentuk dan Pembangunan Richey dan Klien. Ubahsuai daripada <i>Design and Development Research Emergent Trends in Educational Research</i> (Richie dan Klien, 2007)	176
3.3	Fasa Utama DDR dalam Pembangunan GPPPKM	177
3.4	Aplikasi Model Sandaran Berasaskan Teori dalam Pembangunan GPPPKM	178
3.5	Enam Langkah Analisis Tematik Berdasarkan Braun dan Clarke (2006). Ubahsuai daripada Braun dan Clarke (2006)	193
3.6	Keluarga Alpha Krippendorff (daripada umum kepada khusus). Ubahsuai daripada <i>Inter-Coder Agreement Analysis : ATLAS.ti 8 Windows</i>	195
3.7	Jadual Kod Dokumen 1	197
3.8	Jadual Kod Dokumen 2	198
3.9	Jumlah Kod Berdasarkan Pakar	198
3.10	Kedudukan Jumlah Kod dalam <i>Sankey Diagram</i>	199
3.11	Kesepakatan Pakar Berdasarkan Jumlah Kod dan Pembentukan <i>Sankey Diagram</i>	200
3.12	Graf Segitiga Min Melawan Nilai Triangular	203
3.13	Carta Alir Analisis Kajian Menggunakan Teknik <i>Fuzzy Delphi</i> . Ubahsuai daripada Mohd Ridhuan Mohd Jamil et al. (2017)	208
3.14	Prosedur Kajian GPPPKM	217
4.1	Carta Alir Fasa Analisis Keperluan: Temu Bual dan Analisis Dokumen	231
4.2	Proses Analisis Konstruk dan Elemen GPPPKM Menggunakan Kaedah Literatur	237

4.3	Model Rangka Kerja Enam Penglibatan Perkongsian Sekolah, Keluarga dan Komuniti Epstien (1992)	318
4.4	Pembangunan GPPPKM Menggunakan Model Meyer (1988)	323
4.5	Prototaip GPPPKM berdasarkan Elemen Utama GPPPKM dalam Setiap Komuniti	335
4.6	Carta Alir Pendekatan Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan Kandungan GPPPKM	337
4.7	Proses Pembangunan Kandungan dan GPPPKM	338
4.8	Rumusan Pembangunan Fasa Reka Bentuk GPPPKM	340
4.9	Carta Alir Reka Bentuk Fasa Penilaian GPPPKM	350
4.10	Proses Pembangunan GPPPKM Menggunakan Pendekatan Reka Bentuk dan Pembangunan (DDR)	352
5.1	Pelaksanaan Program Membaca	359
5.2	Masalah ketika Melaksanakan Program Membaca	363
5.3	Jumlah Kod Tema Temu Bual Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	379
5.4	Aktiviti Program Membaca di Sekolah	380
5.5	Jumah Dapatan Tema Aktiviti Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	387
5.6	Elemen Cadangan Pakar	388
5.7	Elemen Garis Panduan menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	394
5.8	Bahan Bacaan dan Alat yang Digunakan dalam Program Membaca	396
5.9	Jenis Bahan Bacaan yang Disediakan	400
5.10	Dapatan Bahan Bacaan dan Alat yang Digunakan Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	405
5.11	Jenis Bahan Bacaan Pilihan Murid	412
5.12	Dapatan Keperluan Membangunkan GPPPKM	415

5.13	Keperluan Pembangunan GPPPKM Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	418
5.14	Kekerapan Dapatan Temu Bual berdasarkan Tema Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	420
5.15	Pembentukan Komuniti Berdasarkan Dapatan Kajian	529
5.16	Dapatan Pengurusan: Pembentukan Komuniti oleh Pakar	532
5.17	Garis Panduan Pembentukan Komuniti Berdasarkan Temu Bual	535
5.18	Jumlah Dapatan Pengurusan Pembentukan Komuniti Membaca Mengikut Pakar Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	540
5.19	Pecahan Komuniti Membaca	541
5.20	Jumlah Dapatan Pecahan Komuniti/Komuniti Membaca Mengikut Pakar Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	545
5.21	Sumber Kewangan bagi Program Bacaan	546
5.22	Jumlah Dapatan Kod Tema Sumber Kewangan Mengikut Pakar Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	551
5.23	Pecahan Tema Komunikasi dalam Komuniti	553
5.24	Kaedah Komunikasi yang Digunakan oleh Pakar dalam Pelaksanaan Program Membaca	553
5.25	Garis Panduan Komunikasi dalam Pelaksanaan Program Membaca Peringkat Komuniti	555
5.26	Jumlah Dapatan Kod Tema Komunikasi Mengikut Pakar Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	559
5.27	Aktiviti dan Pelaksanaan Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	560
5.28	Aktiviti Pakar Kajian Bersama-sama Rakan Strategik	565
5.29	Peranan Ibu Bapa dalam Program Membaca	566
5.30	Jumlah Dapatan Kod Tema Aktiviti dan Pelaksanaan Mengikut Pakar Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	569

5.31	Manfaat Kegiatan Membaca kepada Murid dan Komuniti	570
5.32	Manfaat Kegiatan Membaca kepada Murid	570
5.33	Manfaat Kegiatan Membaca terhadap Komuniti	573
5.34	Jumlah Dapatan Kod Tema Manfaat Kegiatan Membaca Mengikut Pakar Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	579
5.35	Hasil atau Tahap Pelaksanaan Program Membaca Serta Langkah Penambahbaikan	580
5.36	Perincian Dapatan Tahap Pelaksanaan Program Membaca	580
5.37	Langkah Penambahbaikan Program Membaca	582
5.38	Jumlah Dapatan Kod Tema Hasil/Tahap Pelaksanaan Mengikut Pakar Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	586
5.39	Dapatan Pecahan Elemen GPPPKM Berdasarkan Temu Bual	587
5.40	Dapatan Keseluruhan Elemen GPPPKM Berdasarkan Tema Temu Bual	588
5.41	Analisis Jumlah Kod Sumbangan Pakar Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	597
5.42	Analisis Jumlah Kod Sumbangan Pakar Berdasarkan Tema	599
5.43	Tema Akhir Temu Bual	601
5.44	Kod dan Tema Teknologi dalam GPPPKM	602
5.45	Peranan Teknologi Secara Umum	603
5.46	Dapatan Alternatif yang Boleh Digunakan untuk Mengatasi Masalah Mengakses Bahan Bacaan	626
5.47	Jumlah Kod bagi Elemen Teknologi Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	631
5.48	Aspek Pedagogi atau Pelaksanaan Program Membaca Menurut GPPPKM	633

5.49	Kesepakatan Pakar Berkaitan Pelaksanaan Program Membaca Peringkat Komuniti Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	645
5.50	Kebolegunaan GPPPKM	646
5.51	Pakar Tentang Kebolegunaan GPPPKM Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	659
5.52	Keutamaan Elemen Pelaksanaan GPPPKM	662
5.53	Keutamaan Elemen Pilihan Pakar Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	670
5.54	Intensi Berdasarkan Dapatan Temu Bual Fasa Penilaian Kebolegunaan	671
5.55	Kesepakatan Pakar Tentang Elemen Intensi Menggunakan <i>Sankey Diagram</i>	676
5.56	Hubungan Kesepakatan Pakar dengan Tema Temu Bual Fasa Penilaian	677

SENARAI SINGKATAN

3D	3 Dimensi
3M	3 Membaca, Menulis dan Mengira
AJK	Ahli Jawatankuasa
B40	Kategori tangga gaji dan pendapatan isi rumah keluarga berjumlah RM4,850 sebulan dan ke bawah
BSTP	Bahagian Sumber Teknologi Pendidikan
BUKTI	Baca Untuk Tingkat Ilmu
CSR	<i>Corporate Social Responsibility</i>
DDR	<i>Design and Development Research</i>
DGM	Dasar Galakan Membaca
DMK	Dekad Membaca Kebangsaan
DPN	Dasar Perpaduan Negara
Dr.	Doktor
<i>EPER</i>	<i>The Edinburgh Project on Extensive Reading</i>
EPRD	Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan
FAK(D)	Fasa Analisis Keperluan (Dokumen)
FAK(K)	Fasa Analisis Keperluan (Kesahan)
FAK(TB)	Fasa Analisis Keperluan (Temu Bual)
FDM	<i>Fuzzy Delphi Method</i>
FP	Fasa Penilaian
FPK	Falsafah Pendidikan Kebangsaan

FRBP(FDM)	Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan (Temu Bual)
FRBP(TB)	Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan (<i>Fuzzy Delphi Method</i>)
GPM	Guru Perpustakaan Dan Media
GPPPKM	Garis Panduan Pelaksanaan Program Komuniti Membaca
HKERS	<i>The Extensive Reading Scheme in English</i>
HSP	Huraian Sukatan Pelajaran
ICT	<i>Information and Communications Technology</i>
IPG	Institut Pendidikan Guru
IPS	Institut Pengajian Siswazah
ISM	<i>Interpretive Structional Modelling (ISM)</i>
IT	<i>Information Technology</i>
JERIS	Jasmani, emosi, rohani, intelek dan sosial
JPKK	Jawatankuasa Pembangunan dan Keselamatan Kampung
JSU	Jadual Spesifikasi Ujian
JU	Jurulatih Utama
KBAT	Kemahiran Berfikir Aras Tinggi
KBKK	Kemahiran Berfikir secara Kreatif dan Kritis
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KRT	Kawasan Rukun Tetangga
LCD	<i>Liquid Crystal Display</i>
MAS	Amalan Sihat
NGO	<i>Non Govermental Organizations</i>
NILAM	Nadi Ilmu Alaman Membaca
OECD	<i>Organisation For Economic C0-operation and Development</i>

PAK-21	Pembelajaran Abad ke-21
PCG	Bantuan Geran Per kapita
PdP	Pengajaran dan Pembelajaran
PdPc	Pembelajaran dan Pemudahcaraan
PdPr	Pengajaran dan Pembelajaran di Rumah
PGM	Program Galakan Membaca
PIBG	Persatuan Ibu bapa dan Guru
PIBK	Persatuan Ibu Bapa dan Komuniti
PISA	<i>Programme for International Student Assessment</i>
PKG	Pusat Kegiatan Guru
PKP	Perintah Kawalan Pergerakan
PNM	Perpustakaan Negara Malaysia
PPPM	Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia
PRP	Pendekatan Reka Bentuk dan Pembangunan
PSS	Pusat Sumber Sekolah
RI	Revolusi Industri
RMIC	Pusat Pengurusan Penyelidikan dan Inovasi
RP	Rakan Pembaca
RUNIL	Rumah NILAM
SdK	Sukarelawan di dalam kelas
SEM	<i>Structural Equation Modelling (SEM)</i>
SJK(C)	Sekolah Jenis Kebangsaan (Cina)
SJK(T)	Sekolah Jenis Kebangsaan (Tamil)
SK	Sekolah Kebangsaan

SK	Sekolah Kebangsaan
SLR	<i>Systematic Literatur Review</i>
SMART TEAM	<i>Special Malaysia Disaster Assistance and Rescue Team</i>
STEM	Sains, Teknologi, Kejuruteraan dan Matematik
TMK	Teknologi Maklumat dan Komunikasi
TOEIC	<i>Test of International Communication</i>
TS25	Transformasi Sekolah 2025
TUP	<i>Techonology, Usebility, Pedagogy</i>
UPSI	Universiti Pendidikan Sultan Idris
USTP	Unit Sumber Teknologi Pendidikan
YB	Yang Berhormat

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pendahuluan

Bidang pendidikan yang sentiasa berubah memerlukan pelan tindakan yang berkesan untuk menangani cabaran era globalisasi (Muhammad Talhah Jima'ain @ Ajmain et al., 2019). Selama dua dekad, kerajaan Malaysia telah berusaha untuk meningkatkan mutu pendidikan melalui pemupukan budaya membaca. Hal ini demikian kerana kesannya yang besar terhadap kehidupan terutama dalam pendidikan (Anis Farhana Mohd Kassim et al., 2019). Pelbagai aktiviti dan program dilaksanakan namun masih kurang berkesan serta masih tidak mendapat penglibatan yang menyeluruh dalam kalangan rakyat Malaysia (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2019).

Antara aktiviti dan program yang kurang mendapat sambutan adalah kegiatan membaca ekstensif melalui program Nadi Ilmu Amalan Membaca (NILAM) di sekolah dan Program Galakan Membaca (PGM). Kesannya dapat dilihat melalui dapatan Kajian Interim Tabiat Membaca Rakyat Malaysia pada tahun 2014 oleh Perpustakaan Negara Malaysia yang menunjukkan rakyat Malaysia membaca secara purata 15 buah buku setahun. 80 peratus pembaca membaca untuk menambah ilmu pengetahuan sementara 64 peratus membaca untuk mengisi masa lapang. Hanya 6 peratus sahaja rakyat Malaysia yang dikategorikan sebagai pembaca tegar kerana membaca 45 naskhah buku setahun (Perpustakaan Negara Malaysia, 2014). Kesedaran tentang pentingnya menjalankan usaha berterusan bagi membudayakan kegiatan membaca telah mendorong kerajaan mewujudkan program Dekad Membaca Kebangsaan (DMK) dengan slogan 'Malaysia Membaca'. Sasaran DMK ialah murid prasekolah, sekolah rendah, sekolah menengah, universiti dan masyarakat umum. Pelaksanaan program DMK melibatkan enam perkara iaitu kepelbagaian program membaca, pembangunan prasarana dan aktiviti membaca, pesta buku sebagai destinasi perbukuan masyarakat, pembangunan pembacaan dalam kalangan remaja dan kanak-kanak, capaian buku digital atau *e-buku* serta pendidikan sepanjang hayat (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2019).

DMK telah dilancarkan pada 13 Februari 2020. Pelaksanaannya bermula pada tahun 2021 sehingga 2030 (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2019). DMK memfokuskan perkaitan antara budaya membaca dengan ilmu pengetahuan yang boleh menjadi amalan dalam kehidupan seharian. Aspek pembacaan dalam era digital serta penyediaan bahan ilmiah yang berkualiti merupakan penekanan terhadap pelaksanaan DMK. Pembacaan secara atas talian membantu perkongsian maklumat dengan lebih

pantas, memudahkan perbincangan, perkongsian, menjimatkan kos (Firima Zona Tanjung et al., 2017) dan berkesan untuk memupuk kemahiran membaca dan menulis dalam kalangan masyarakat Malaysia (Mohd Syuhaidi Abu Bakar, & Nur Syuhaidah Ayub, 2019). Dari segi pelaksanaan di sekolah, penambahbaikan terhadap pelaksanaan Program NILAM perlu dibugarkan dengan memasukkan elemen daripada DMK.

1.2 Latar Belakang Kajian

Isu dalam bidang pendidikan yang sering menjadi bahan perbincangan adalah masalah membaca dalam kalangan murid sekolah rendah dan menengah (Adenan Ayob, 2017) serta masalah keciciran (Norfarahzatul Asikin Zakri et al., 2022). Membaca ialah fenomena yang luar biasa (Dahlia Janan, 2011). Oleh itu, membaca merupakan kemahiran penting yang perlu dikuasai kerana kemahiran dan pengetahuan baharu akan diperoleh melalui kegiatan membaca serta dapat membentuk sikap positif jika dilakukan secara berterusan (Anis Farhana Mohd Kassim et al., 2019). Hortiales et al. (2017), menekankan bahawa membaca adalah kemahiran yang sangat penting semasa proses pembelajaran dalam kehidupan manusia. Pengetahuan dalam pelbagai bidang dapat dipertingkatkan melalui program membaca (Elleman et al., 2022).

Usaha ini dijangka mampu menarik minat membaca serta menjadikannya satu budaya (Amanambu et al., 2021). Pengetahuan yang diperoleh melalui aktiviti membaca melalui pelbagai sumber seperti bahan bercetak dan media (Mikeladze, 2014) memainkan peranan yang penting dalam mengembangkan ekonomi individu dan negara (UNESCO, 2017) serta meningkatkan daya intelek bagi membangunkan

masyarakat (Odunayo, 2022). Oleh yang demikian, kegiatan membaca merupakan proses pembelajaran yang melibatkan literasi dalam kehidupan seharian individu dan berupaya memberi kesan terhadap pembentukan sesebuah negara.

1.2.1 Literasi

Literasi sangat bernilai dan diibaratkan seperti pelaburan dalam bidang pendidikan (Sidani, 2017). Membaca pula merupakan salah satu elemen dalam literasi. Literasi adalah keupayaan untuk mengenal pasti, memahami, mentafsir, mencipta, berkomunikasi dan mengira, menggunakan bahan bercetak dan bertulis yang dikaitkan dengan pelbagai konteks (Montoya, 2018). Literasi juga merupakan kesinambungan proses pembelajaran seseorang dengan tujuan untuk membolehkan individu mencapai tujuan pembelajaran dan mengembangkan potensi dengan lebih luas (UNESCO, 2004: 2017). Tafsiran literasi juga membawa maksud kebolehan membaca dan menulis bagi yang dimiliki oleh individu serta melibatkan celek teknologi, politik, kemahiran berfikir secara kritis serta kebolehan mengembangkan pengetahuan yang memberi impak positif kepada masyarakat (Ira Irzawati et al., 2019).

Kajian untuk menilai tabiat membaca yang dijalankan menunjukkan bahawa kadar literasi rakyat Malaysia masih rendah apabila menduduki tempat ke-53 dalam kalangan negara celik huruf dalam '*World Most Literate Nations*' (BERITA Mediacorp, 2017). Laporan yang diterbitkan oleh *NOP World Culture Score Index* (ChartsBin.com, 2022) menunjukkan rakyat India memperuntuk waktu selama 10 jam seminggu untuk aktiviti membaca. Ini bermakna India berada pada kedudukan teratas

sebagai negara yang paling tinggi memperuntuk waktu membaca. Thailand dan China masing-masing menduduki tempat kedua dan ketiga dengan memperuntuk sebanyak 9.24 dan lapan jam seminggu untuk aktiviti membaca. Walaupun rakyat India memperuntuk waktu yang lebih untuk membaca, namun negara yang dilabelkan sebagai paling celik di dunia ialah Finland (BERITA Mediacorp, 2017). Bagi memilih negara celik, John Miller, presiden *Central Connecticut State University* di New Britain mengukur pencapaian literasi dengan mengadakan ujian pencapaian literasi. Ujian tersebut membabitkan semua aktiviti literasi termasuk jumlah perpustakaan, akhbar dan penggunaan kemudahan *Information Technology* (IT) di Finland. Oleh yang demikian, untuk mencapai tahap literasi yang baik, Malaysia perlu memberi penekanan terhadap aktiviti literasi, melaksanakan usaha dan pemantauan secara berterusan serta membuat penambahbaikan terhadap program membaca yang telah sedia ada dan mempertingkatkan kemudahan untuk melaksanakan kegiatan membaca termasuk memberi tumpuan terhadap elemen IT.

Kepentingan literasi ditunjukkan melalui laporan yang dikeluarkan oleh *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* (UNESCO) yang menyatakan bahawa literasi merupakan pembelajaran berterusan dalam membolehkan individu mencapai matlamat mereka, mengembangkan pengetahuan dan potensi mereka dan mengambil bahagian sepenuhnya dalam komuniti dan masyarakat yang lebih luas (Montoya, 2018). Faktor ekonomi merupakan aspek yang mempengaruhi keberkesanan tabiat membaca murid (Mohd Fauzan Zulkifli et al., 2021) sedangkan literasi memainkan peranan untuk memperkasa individu serta mempertingkatkan keupayaan mereka agar berupaya mengembangkan potensi dalam sesebuah masyarakat. Melalui perkembangan literasi, taraf sosio ekonomi termasuk kesihatan

dan kualiti pendidikan masyarakat luar bandar juga dapat dipertingkatkan (Thomas et al., 2021). Untuk mencapai tujuan ini, *Sustainable Development Goal* (SDGs) yang keempat (SDG4) bermatlamat memastikan pendidikan inklusif, berkualiti dan saksama serta mempromosikan peluang pembelajaran sepanjang hayat kepada semua lapisan masyarakat (UNESCO, 2019b).

Selain itu, penekanan tentang kepentingan literasi pada zaman serba moden ini bukan setakat melibatkan celik huruf dalam bahasa ibunda, malahan bahasa kedua yang memberikan lebih peluang dan ruang kepada penutur dan pengamalnya (UNESCO, 2019a). Keadaan ini mewujudkan pengembangan fenomena '*multi lingualisme*' yang berlaku di seluruh dunia seiring dengan perubahan zaman dan keperluan semasa. Individu yang menguasai bahasa lingua franca sudah pasti mempunyai peluang yang lebih luas dalam kerjaya, status sosio politik serta berupaya mengembangkan identiti dan sosio budaya masing-masing (UNESCO, 2019a). Penguasaan kemahiran literasi akan membantu murid berdaya saing dalam menghadapi cabaran era teknologi dengan cara mempertingkatkan kesedaran tentang kepentingan serta manfaat penggunaan teknologi dalam pencarian maklumat (Ira Irzawati et al., 2019) termasuklah berkesan dalam aspek pemahaman dan ingatan pembaca (Mohd Syuhaidi Abu Bakar & Nur Syuhaidah Ayub, 2019). Oleh yang demikian, kepentingan membaca dalam literasi dapat membantu meningkatkan kualiti ketika mempelajari bahasa pertama kerana proses tersebut berlaku serentak dengan penguasaan bahasa kedua (Yen, 2018).

Laporan yang dikeluarkan oleh UNESCO (2019a) membuktikan bahawa pentingnya kemahiran literasi ditekankan dalam sistem pendidikan di seluruh dunia. Kesedaran ini mendorong kerajaan Malaysia merangka satu program khas untuk

menyemai tabiat membaca dalam kalangan rakyat Malaysia. Berdasarkan laporan tersebut, kadar pencapaian literasi masyarakat Malaysia ialah 93 peratus manakala jumlah rakyat Malaysia yang membaca buku hanya 83 peratus sahaja. Rakyat Malaysia membaca purata 15 buah buku sahaja dalam tempoh setahun (Perpustakaan Negara Malaysia, 2014). Kenyataan ini dikukuhkan lagi melalui Laporan *Adult and Youth Literacy National Regional and Global (1985-2015)* terbitan *UNESCO Institute for Statistic* (UNESCO, 2019a) yang menunjukkan peningkatan kadar celik huruf dalam kalangan rakyat Malaysia meningkat kepada 94.94 peratus. Walaupun terdapat peningkatan dari segi kadar selik huruf, jumlah purata bacaan buku sebanyak 15-20 buah buku setahun menunjukkan Malaysia jauh ketinggalan dalam senarai pencapaian literasi dunia.

05-4506832 pustaka.upsi.edu.my Perpustakaan Tuanku Bainun Kampus Sultan Abdul Jalil Shah PustakaTBainun ptbupsi

Bagi mengatasi fenomena tersebut dari berterusan, sekolah dilihat sebagai ejen yang sangat berkesan dalam menyemai minat membaca dalam kalangan murid. Pelaksanaan program membaca *The English Language Reading Programme (ELRP)* pada tahun 1975 hingga 1983 merupakan langkah kerajaan untuk mengembangkan kemahiran membaca dalam bahasa kedua yang dijalankan di sekolah setelah Akta Bahasa Kebangsaan (1963/1967) diwartakan (Akta Bahasa Kebangsaan 1963/67, 2006).

Usaha untuk mengembangkan amalan membaca ini terus dilakukan oleh pihak kerajaan. Kajian demi kajian terus dilaksanakan untuk menambah baik pelaksanaan program bacaan ekstensif yang sedia ada. Langkah yang dijalankan dilihat selari dengan pandangan Mikeladze (2014) yang mengatakan bahawa terdapat keperluan melakukan perubahan untuk menambah baik pelaksanaan program bacaan ekstensif

bagi memperoleh keputusan yang lebih baik. Kenyataan ini disokong oleh kajian Wan Zah Wan Ali et al. (2005) dalam laporan pelaksanaan program NILAM yang mencadangkan agar program NILAM dikaji semula dan ditambah baik untuk mempertingkatkan kualiti dan memperbaiki kelemahan yang berlaku sepanjang pelaksanaan program tersebut.

1.2.2 Bacaan Ekstensif

Bahagian sebelum ini membincangkan tentang istilah literasi. Dalam usaha mencapai tahap literasi yang optimum, pelbagai program membaca boleh dijalankan. Program bacaan ekstensif merupakan alternatif yang diusahakan oleh kerajaan untuk membina tabiat membaca. Program bacaan ekstensif yang dijalankan di sekolah seluruh Malaysia dikenali sebagai program NILAM. Program ini diperkenalkan lanjutan kajian mengenai tabiat membaca yang dijalankan oleh *Frank Small and Associates* bagi pihak Perpustakaan Negara Malaysia (PNM) pada tahun 1996 (Frank Small and Associates (S.E.A), 1998) yang menunjukkan kadar membaca yang rendah dalam kalangan rakyat Malaysia.

Pelaksanaan program bacaan ekstensif merupakan alternatif untuk mengembangkan aktiviti membaca dengan menyediakan pengalaman membaca yang menyeronokkan. Melalui kegiatan bacaan ekstensif, pelbagai aktiviti boleh diinovasikan untuk dijadikan amalan sepanjang hayat (Mikeladze, 2014). Proses ini mudah diinovasikan kerana kaedah bacaan ekstensif merupakan aktiviti membaca yang dijalankan di luar kelas dan murid boleh membaca mengikut gaya tersendiri yang

mereka sukai (Krahnke, 1987; S. Krashen, 2004) tanpa bimbingan daripada orang lain. Murid bebas memilih kaedah membaca mengikut keselesaan diri serta menggunakan bahan yang diminati dan melaksanakannya pada masa yang sesuai (Day & Bamford, 1998; Renandya et al., 2019). Berdasarkan faktor tersebut, matlamat membaca secara ekstensif akan dapat dicapai sepenuhnya.

Kebanyakan penyelidikan yang dilakukan terhadap aktiviti membaca ekstensif menunjukkan bahan bacaan yang dipilih oleh pembaca mampu menjadikan aktiviti membaca tersebut lebih berkesan (Krashen, 2016). Kajian yang dijalankan oleh Al-Muslim Mustapa (2018) pula menunjukkan bacaan ekstensif telah membantu peningkatan kosa kata, motivasi, kefahaman teks, kelancaran membaca serta membantu kecekapan berbahasa dalam kalangan murid. Melalui aktiviti bacaan ekstensif, murid akan terdedah kepada kepelbagaian bahan bacaan seperti pengetahuan tentang kegiatan membeli belah, keluarga, aktiviti-aktiviti yang berlaku, fiksyen dan pelbagai lagi (Krashen, 2009). Berdasarkan dapatan tersebut jelas menunjukkan bahawa seseorang berasa seronok membaca bahan bacaan yang disukai, mereka mudah mengaplikasi pengetahuan mereka dalam semua jenis aktiviti yang dijalankan. Mereka akan menjadikan aktiviti membaca sebagai amalan dan bosan jika tidak melakukan aktiviti membaca

Bagi melaksanakan aktiviti bacaan ekstensif secara berkesan, aspek tarikan dari sudut bahan bacaan menjadi faktor menambah minat kepada murid. Kenyataan ini bertepatan dengan kajian Collett (2018), yang mengatakan bahawa bacaan ekstensif atau bacaan luas harus dijalankan dengan menyediakan buku-buku yang menarik minat murid. Oleh sebab minat membaca merupakan keinginan seseorang memerhati sesuatu

dan memahami isi kandungannya (Nie et al., 2021), maka langkah memupuk minat membaca berupaya meningkatkan kemahiran membaca dalam kalangan murid dan membolehkan murid menikmati proses pembelajaran dengan lebih berkesan. Menurut Hiang (2007), bahan bacaan selain buku-buku mata pelajaran juga boleh menimbulkan keseronokan kepada remaja dan faktor tersebut membantu mereka berkongsi pengalaman dan menyelesaikan masalah dengan baik.

Sehubungan dengan kesan keseronokan membaca berdasarkan bahan bacaan yang menarik, Loh et al. (2017) dalam kajiannya mendapati kaedah bacaan ekstensif mempunyai hubungan yang kuat dengan pencapaian akademik murid. Aktiviti membaca dilihat bukan sahaja melalui pencapaian akademik, malahan dapat meningkatkan pelbagai kemahiran berbahasa dalam kalangan murid terutama dalam pembelajaran bahasa kedua (Firda et al., 2018). Melalui kaedah membaca ekstensif juga berupaya membolehkan murid memperoleh pengetahuan, memberi hiburan dan secara tidak langsung mengurangkan tekanan yang mereka hadapi. Dengan demikian, budaya membaca dalam kalangan masyarakat Malaysia juga dapat dibentuk bagi melahirkan warga terdidik yang mampu merealisasikan matlamat Falsafah Pendidikan Kebangsaan (FPK).

Selanjutnya, bagi memantapkan lagi pelaksanaan program membaca di sekolah rendah, elemen-elemen bacaan ekstensif berdasarkan kajian-kajian lepas boleh dijadikan panduan bagi memantapkan program membaca yang boleh dilaksanakan dalam program NILAM. Hal ini berikutan daripada peranan program NILAM yang berupaya melahirkan pembaca tegar (Wan Zah Wan Ali et.al, 2005). Berdasarkan kenyataan tersebut, pelbagai usaha perlu dilakukan untuk menyokong aktiviti membaca

di sekolah kerana kajian yang dijalankan oleh Mohd Hafiz Salim et al. (2021) dan Noraien Mansor (2017), menunjukkan bahawa tabiat membaca dalam kalangan murid menerusi program NILAM masih berada pada tahap yang minima serta membimbangkan. Perkara ini berlaku kerana aktiviti pembacaan yang dilakukan oleh murid lebih berfokus kepada peperiksaan. Dapatan kajian Noraien Mansor (2017) menyamai dapatan kajian yang dijalankan oleh Wan Zah Wan Ali et.al., (2005) walau pun perbezaan tempoh kajian melebihi satu dekad. Perbezaan tempoh ini menunjukkan bahawa pencapaian masih sederhana walau pun pelbagai usaha dijalankan oleh pihak kerajaan untuk mempertingkatkan pencapaian literasi di Malaysia. Tahap pembacaan yang masih sederhana ini memerlukan usaha secara berterusan melalui pelaksanaan program yang berupaya menghasilkan dapatan berimpak tinggi.

1.2.3 Program NILAM

Bacaan ekstensif yang dibincangkan sebelum ini di Malaysia dilaksanakan dalam program NILAM. Program NILAM merupakan program bacaan terancang yang diperkenalkan oleh kerajaan dalam usaha mengembangkan budaya membaca. Program ini dilaksanakan sepenuhnya di sekolah bermula tahun 1999 melalui Program Membina Tabiat Membaca (Surat Pekeliling Ikhtisas Bil. 13/1998: Program Membina Tabiat Membaca, 1998). Proses pelaksanaan Program NILAM di sekolah juga telah ditambah baik hasil Kajian Pelaksanaan Program NILAM di sekolah pada tahun 2004 (Bahagian Teknologi Pendidikan, 2004). Penambahbaikan program NILAM bersesuaian dengan objektif Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025 (Kementerian

Pendidikan Malaysia, 2013) bagi membudayakan kegiatan membaca dalam kalangan murid sekolah.

Pelaksanaan program NILAM juga bertujuan untuk mengekalkan budaya membaca sepanjang hayat dalam kalangan pelajar, membangunkan kemahiran kognitif, afektif dan psikomotor murid untuk terus menjana idea kreatif dan inovatif melalui tabiat membaca berkualiti tinggi, memenuhi Falsafah Pendidikan Negara yang merangkumi unsur jasmani, emosi, rohani, intelek dan sosial (JERIS), menggalakkan penyertaan semua warga sekolah dalam pelaksanaan program dan aktiviti membaca, meningkatkan penglibatan komuniti, masyarakat tempatan, badan kerajaan dan bukan kerajaan dalam membina tabiat membaca yang berkualiti dalam kalangan pelajar (Mohd Fauzan Zulkifli et al., 2021). Penambahbaikan dalam program NILAM memberi peluang dan galakan kepada murid untuk membentuk tabiat membaca melalui kepelbagaian bahan bacaan dan pelaksanaan program membaca yang sistematik (Ponnudorai & Ainul Azmin MD Zamin, 2022). Antara penambahbaikan yang dilakukan dalam program NILAM ditunjukkan seperti Jadual 1.1.

Berdasarkan Jadual 1.1, antara penambahbaikan dalam NILAM Ditambahbaik melibatkan murid prasekolah dalam program yang dijalankan. Penglibatan murid prasekolah lanjutan daripada program membaca yang dilaksanakan di sekolah masih belum dapat meningkatkan tabiat membaca dalam kalangan murid serta memerlukan penambahbaikan (Mohd Fauzan Zulkifli et al., 2021). Penambahbaikan dalam program NILAM Ditambahbaik juga melibatkan banyak perkara termasuklah penglibatan banyak pihak selain sekolah dalam aktiviti membaca (Ponnudurai & Ainul Azmin MD Zamin, 2022). Selain itu, aktiviti yang dijalankan juga perlu menarik dan dipelbagaikan oleh guru. Sebagai contoh, guru boleh menjalankan aktiviti sampingan atau aktiviti pengayaan seiring dengan pelaksanaan program bacaan ekstensif. Contoh aktiviti yang boleh dilakukan adalah persembahan murid (Bahagian Teknologi Pendidikan, 2015).

aktiviti Bicara Buku atau Resensi Buku. Aktiviti seumpama ini memainkan peranan penting dalam menilai pemahaman murid terhadap bahan yang dibaca. Kaedah ini akan dapat meningkatkan kemahiran lisan dan menggalakkan murid untuk berfikir serta berhujah. Selain itu, persembahan pendek juga menggalakkan perkembangan Kemahiran Berfikir secara Kritis dan Kreatif (KBKK) terutamanya ketika menyampaikan idea berdasarkan bahan yang dibaca. Usaha ini bertujuan untuk melahirkan modal insan yang kreatif dan inovatif (Irwan Fariza Sidik et al., 2015). Oleh yang demikian, penggunaan bahan bacaan perlu dipelbagai daripada sumber seperti bahan bacaan eletronik yang dapat menarik minat murid (Nie et al., 2021) bagi memantapkan perkembangan dan menambah pengetahuan murid serta menggalakkan penglibatan murid dalam aktiviti pengayaan tersebut. Usaha menggalakkan penglibatan murid dalam aktiviti pengayaan memerlukan kerjasama penglibatan semua guru, ibu

bapa dan komuniti serta penggunaan semua jenis bahan buku daripada pelbagai format dan sumber.

Lanjutan daripada penglibatan murid dalam pelaksanaan aktiviti pengayaan berdasarkan kepelbagaian bahan yang digunakan, perkembangan pengetahuan murid melalui inovasi yang dilaksanakan melalui program membaca juga berupaya meningkatkan kecekapan membaca kerana bahan bacaan yang digunakan digemari oleh murid (Krashen, 2009). Murid berhak memilih dan menentukan bahan bacaan yang ingin dibaca serta disukai sama ada dalam bentuk buku atau bukan buku, bercetak atau digital (Bahagian Teknologi Pendidikan, 2015) dengan memfokuskan kepada kualiti dan kuantiti serta aktiviti pengayaan (Ponnudurai & Ainul Azmin MD Zamin, 2022). Perkembangan semasa dalam zaman Revolusi Industri (IT) melalui IT menyebabkan penggunaan bahan digital dalam aktiviti membaca dilihat sebagai kaedah yang mudah untuk mengakses maklumat secara terus dalam masa yang singkat (Adenan Ayob, 2017; Firima Zona Tanjung et al., 2017). Perkembangan ini memberi impak yang besar terhadap pelaksanaan program membaca sama ada secara langsung atau tidak langsung di semua peringkat masyarakat.

Penambahbaikan dalam program NILAM Ditambahbaik memberi impak terhadap pencapaian ujian *Programme International Student Assessment* (PISA). Ujian PISA yang diperkenalkan oleh *Organisation For Economic Co-operation and Development* (OECD) dijalankan tiga tahun sekali bermula pada tahun 2000. Malaysia menyertai PISA pada tahun 2009 selepas Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) mendapat kelulusan Mesyuarat Jemaah Menteri (Laporan PISA 2015). Pencapaian Malaysia yang telah direkodkan dalam literasi bacaan PISA 2012 menunjukkan

penurunan yang membimbangkan (Bahagian Teknologi Pendidikan, 2015). Laporan PISA pada tahun 2009 pula menunjukkan Malaysia menduduki tangga ke-54 daripada 74 buah negara yang mengambil bahagian manakala pada tahun 2012, kedudukan Malaysia merosot ke tangga 59 daripada 65 buah negara yang mengambil bahagian. Pada tahun 2012, 52.5 peratus murid Malaysia tidak melepasi Tahap 2 iaitu tahap minimum yang membolehkan seseorang menyertai kehidupan bermasyarakat secara berkesan (*OECD Programme for International Student Assessment, 2014*). Dapatan melalui rekod PISA (Laporan PISA 2015) jelas menunjukkan masalah membaca dalam kalangan rakyat Malaysia adalah pada tahap yang membimbangkan serta perlu diberi perhatian.

Melalui penambahbaikan program NILAM, peranan guru selain guru Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris juga memperkasa. Peranan guru sangat penting kerana berupaya mempengaruhi murid untuk membaca (Adam Zulkarnain Saleng & Amir Hasan Dawi, 2020; Krashen & Terrell, 1998; Ponnudurai & Ainul Azmin MD Zamin, 2022) kerana guru berperanan sebagai suri teladan (Day, 2015) kepada mereka. Penambahbaikan program dan pemantauan secara berterusan mampu membendung keciciran serta merapatkan jurang antara generasi (Pasukan Pemikir Pendidikan Abad ke-21, 2017) serta membantu Malaysia mencapai hasil literasi yang lebih baik. Keadaan ini boleh membendung keciciran serta membina budaya membaca selaras dengan matlamat menjadikan Malaysia sebagai negara membaca.

Pelbagai pengetahuan boleh diperoleh melalui aktiviti membaca yang diinovasikan menggunakan bahan bercetak dan media yang boleh dijadikan amalan sepanjang kehidupan (Mikeladze, 2014). Bahan bercetak seperti buku fiksyen dan buku

bukan fiksyen masih menjadi pilihan dan keutamaan golongan remaja (Loh & Sun, 2019) manakala kajian yang dijalankan oleh Wan Nur Izzati Hazwani Kashfi et al. (2022), menunjukkan penggunaan bahan bukan bercetak seperti gambar, carta, kad imbasan boleh membantu murid untuk belajar dengan lebih baik. Menurut beliau lagi, penggunaan teknologi dalam penyampaian pembelajaran seperti penggunaan teknologi juga merangsang minat murid untuk mengikuti pembelajaran. Dapatan kajian ini menunjukkan bahawa peranan bahan bukan bercetak serta bahan pembelajaran berunsurkan teknologi memainkan peranan yang penting dalam pelaksanaan program membaca kerana berfungsi sebagai daya penarik kepada murid.

Selain itu, pelaksanaan program membaca dari segenap aspek memerlukan penglibatan menyeluruh daripada pelaksana program terutamanya guru. Menurut Adam Zulkarnain Saleng dan Amir Hasan Dawi (2020), Krashen dan Terrell (1998) serta Ponnudorai dan Ainul Azmin MD Zamin (2022), guru boleh mempengaruhi murid untuk membaca. Guru perlu memiliki ciri-ciri seperti kompetensi untuk menjadi seorang guru dengan menguasai isi kandungan mata pelajaran yang diajar, memiliki pengetahuan dalam pedagogi, berkebolehan memilih sumber pengajaran, mempunyai kemahiran mempelbagaikan strategi pengajaran, mempunyai kemahiran teknologi dan komunikasi yang baik dengan pelajar serta sikap dan personaliti yang positif seperti bermotivasi, pandai berjenaka dan mempunyai keyakinan diri (Albert Allang et al., 2019). Oleh yang demikian, peranan guru sebagai suri teladan, pembimbing, tempat rujukan dan kreatif dalam menyampaikan pengajaran dan pembelajaran boleh membantu memupuk minat murid terutamanya murid B40 (Wan Nur Izzati Hazwani Kashfi et al., 2022).

Kemahiran dan kebolehan membaca bermula dari rumah serta kesan daripada pemilihan pendidikan awal kanak-kanak oleh ibu bapa (Azlin Norhaini Mansor & Rose Amnah Abd Rauf, 2013). Ini bermakna proses memperoleh kemahiran membaca bermula dengan peranan ibu bapa (Nie et al., 2021) dalam membentuk amalan membaca dalam kalangan anak-anak. Menurut Anis Farhana Mohd Kassim et al. (2019), pembentukan diri anak-anak dipengaruhi oleh cara didikan yang diperolehi dari rumah. Pengaruh persekitaran kanak-kanak memainkan peranan penting kerana kelemahan program membaca dalam kalangan murid di luar bandar adalah berpunca daripada ibu bapa yang tidak menyokong kegiatan membaca (Mohd Fauzan Zulkifli et al., 2021).

Walaupun anak-anak memasuki alam pembelajaran di universiti dan menjadi dewasa, namun pengalaman serta cara didikan dari rumah yang membentuk diri mereka (Anis Farhana Mohd Kassim et al., 2019). Perkara tersebut saling berkait kerana peralihan daripada intervensi awal kepada prasekolah ialah satu proses dan bukannya satu peristiwa (Turnbull et al., 2010). Kenyataan ini berpadanan dengan pandangan Tuma dan Pratt (1982) yang mengatakan bahawa aktiviti membaca yang dijalankan di rumah merupakan proses semula jadi yang dapat mempercepat pemerolehan bahasa kanak-kanak. Oleh itu, peranan ibu bapa amat penting dalam perkembangan kanak-kanak yang masih kecil kerana tindakan ibu bapa mempunyai pengaruh yang besar terhadap proses pembelajaran anak-anak.

Selain ibu bapa, komuniti yang hampir dengan murid juga boleh menyokong perkembangan literasi dalam kalangan kanak-kanak (UNESCO, 2017). Mereka terdiri daripada rakan sebaya, jiran dan komuniti yang hampir dengan mereka (Wan Nur Izzati

Hazwani Kashfi et al., 2022). Sokongan dan penglibatan pelbagai pihak sama ada secara holistik atau kolektif juga dapat membantu pencapaian matlamat membaca secara praktikal (Muhammad Talhah Jima'ain @ Ajmain et al., 2019). Penglibatan komuniti yang hampir dengan murid merupakan elemen pembelajaran dalam kalangan murid (Kim & Riley, 2021). Bagi merealisasikan matlamat membaca dalam kalangan kanak-kanak, terdapat keperluan untuk menjalankan kajian bagi melihat peranan pihak sekolah, ibu bapa, guru, masyarakat dan kerajaan dalam pelaksanaan program membaca yang dijalankan. Golongan tersebut memerlukan garis panduan yang boleh diikuti untuk membangunkan kegiatan membaca secara terancang dan lebih sistematik dan memberi impak yang besar kepada masyarakat.

Keperluan perancangan aktiviti membaca ini lanjutan daripada proses pembelajaran kanak-kanak melibatkan komuniti yang hampir dengan mereka (Kim & Riley, 2021). Keadaan ini menunjukkan bahawa persekitaran kanak-kanak yang positif akan membantu murid mencapai kecemerlangan dan begitu juga sebaliknya (Norsahirah Ghani et al., 2022). Sokongan komuniti juga memberi impak yang besar terhadap pencapaian program membaca dan secara tidak langsung menyokong pelaksanaan program NILAM di sekolah dan PGM oleh pihak kerajaan. Atas dasar keperluan penglibatan komuniti, peranan yang dimainkan dijangka boleh menyokong program bacaan yang dijalankan di sekolah. Oleh yang demikian, bagi memperkasa kegiatan membaca ekstensif, Garis Panduan Pelaksanaan Program Komuniti Membaca (GPPPKM) merupakan salah satu alternatif yang boleh membantu PGM di semua peringkat komuniti.

Oleh sebab kegiatan membaca dalam kalangan masyarakat melibatkan semua pihak sama ada sekolah, ibu bapa, komuniti dan masyarakat, maka pelaksanaan program membaca perlu distruktur semula secara terancang. Susunan dan pelaksanaan program membaca yang mantap dan berfokus dalam sesebuah komuniti boleh dikembangkan kepada komuniti yang lain. Jalinan program antara komuniti berupaya membentuk rangkaian program membaca ekstensif yang berkesan. Keadaan ini berlanjutan daripada peranan kaedah membaca ekstensif itu sendiri yang sangat sesuai diguna pakai dalam pelaksanaan program membaca di semua peringkat masyarakat kerana aktiviti membaca ekstensif di peringkat sekolah mempunyai hubungan yang rapat dengan pengaruh keluarga (Pirih, 2019), rakan sebaya dan komuniti berdekatan murid.

Kesimpulannya, dalam usaha mengembangkan budaya membaca, program NILAM dapat membantu menggalakkan penglibatan ibu bapa dalam kegiatan membaca anak-anak mereka. Penambahbaikan dengan menggalakkan penglibatan komuniti setempat, pertubuhan kerajaan dan bukan kerajaan merupakan elemen positif yang dilihat berupaya membantu mengembangkan kegiatan membaca. Melalui kerjasama yang dijalinan, galakan berbentuk motivasi daripada semua pihak dapat memberi kekuatan dalam pelaksanaan program membaca. Berdasarkan kepentingan elemen tambah baik tersebut, maka kajian ini memberi fokus kepada elemen penglibatan komuniti setempat serta pertubuhan kerajaan dan bukan kerajaan dalam kegiatan membaca.

1.3 Pernyataan Masalah

Masalah membaca yang berlaku di Malaysia disebabkan kegiatan membaca belum dijadikan tabiat oleh masyarakat. Minat membaca secara ekstensif merosot dalam kalangan masyarakat (Gopal, 2022) sehingga senario membaca dalam kalangan masyarakat Malaysia di semua peringkat menjadi isu yang serius (Jabatan Pendidikan Tinggi, 2018) berdasarkan dapatan kajian yang dijalankan menunjukkan bahawa budaya membaca belum dijadikan amalan dalam kalangan masyarakat Malaysia. Kenyataan ini diperkukuh melalui dapatan kajian untuk menilai tahap pembacaan rakyat Malaysia pada tahun 1984 oleh Atan Long et al. (1984), Frank Small and Associates (S.E.A), (1998) dan Perpustakaan Negara Malaysia (2005, 2014) yang membuktikan bahawa tahap membaca rakyat Malaysia masih pada tahap sederhana. Dapatan tahap sederhana juga diperoleh melalui kajian yang dijalankan oleh Mohd Hafiz Salim et al. (2022), Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, (2020), Adam Zulkarnain Saleng dan Amir Hasan Dawi (2014, 2017, 2020), Noraien Mansor, (2017) dan Wan Zah Wan Ali et al. (2005). Tahap pencapaian tersebut masih jauh lebih rendah berbanding negara-negara lain di dunia (Perpustakaan Negara Malaysia, 2014). Kesan daripada kualiti pembacaan yang rendah menyebabkan kesan rangkaian dari sekolah rendah berlanjutan ke sekolah menengah (Adenan Ayob, 2017).

Usaha yang dijalankan bagi membendung masalah ini dilaksanakan secara terancang melalui Program NILAM bermula pada tahun 1999. Program bacaan yang telah berlangsung selama 24 tahun masih belum tahap yang disasarkan oleh kerajaan (Wan Zah Wan Ali et al., 2005). Kajian yang dijalankan menunjukkan pencapaian aktiviti membaca masih pada tahap sederhana setelah lima tahun pelaksanaan program

NILAM di seluruh negara (Adam Zulkarnain Saleng & Amir Hasan Dawi, 2020; Bahagian Teknologi Pendidikan, 2004).

Antara masalah yang berlaku dalam pelaksanaan program membaca melibatkan pentadbir yang kurang kurang pengetahuan dan kemahiran dalam mengendalikan program membaca (Adam Zulkarnain Saleng, 2020; Zuridah Hanim Md. Akhir, 2018) sedangkan mereka memainkan peranan yang penting dengan mempamerkan kepimpinan mereka dalam usaha menggalakkan penyertaan keluarga untuk membuat keputusan berkaitan pembelajaran anak-anak (Townsend & Bayetto, 2020). Menurut Wan Nur Izzati Hazwani Kashfi et al. (2022), pentadbir merupakan pihak yang paling dekat dengan murid terutamanya golongan B40 selepas ibu bapa. Oleh itu, mereka perlu berperanan untuk membantu pembangunan sekolah serta bersikap professional untuk melibatkan semua guru dan warga sekolah (Dana, 2021). Namun, Zuridah Hanim Md. Akhir (2017) mengatakan bahawa ada dalam kalangan pentadbir yang menganggap program membaca menyusahkan mereka terutama melibatkan masalah kewangan. Pentadbir perlu memiliki kualiti peribadi sebagai seorang pemimpin untuk memupuk komunikasi yang positif dalam organisasi kerana mereka (Chirimbu & Vargolici, 2014).

Selain itu, masalah yang wujud antaranya berpunca daripada sebahagian besar guru yang terlibat dalam pelaksanaan Program NILAM memerlukan latihan (Wan Zah Wan Ali et al., 2005) untuk melaksanakan program tersebut. Kajian yang dijalankan oleh Zulkifley Hamid et al., (2000) dan Wan Zah Wan Ali et.al (2005) menunjukkan kebanyakan guru kurang bersedia dan tidak berkemampuan melaksanakan program NILAM kerana faktor masa, minat dan keyakinan mereka untuk melaksanakan program

membaca. Mereka sepatutnya melaksanakan inovasi dalam bidang pendidikan serta kreatif dalam melaksanakan pengajaran (Adenan Ayob, 2017). Tindakan guru memberi banyak kerja sekolah (Gopal et al., 2022; Bahagian Sumber dan Teknologi Pendidikan, 2020) juga menyebabkan murid kekurangan masa untuk diluangkan bagi melaksanakan kegiatan membaca. Bagi mengatasi masalah ini, latihan diperlukan oleh guru (Adenan Ayob, 2017; Saidatul Akmar Ismail, 2014; Zuridah Hanim Md. Akhir, 2018) agar kegiatan membaca dapat dilaksanakan secara proaktif dan mewujudkan kepimpinan kolaboratif (Baker & Moss, 1993).

Dapatan kajian yang dijalankan oleh Zulkifley Hamid et al., (2000) dan Wan Zah Wan Ali et.al (2005) dalam Laporan Kajian Penilaian Program NILAM 2004 mendapati bahawa sebahagian besar guru yang terlibat dalam pelaksanaan Program NILAM memerlukan latihan untuk melaksanakan program tersebut. Kebanyakan guru kurang bersedia dan tidak berkemampuan melaksanakan program NILAM kerana faktor masa, minat dan keyakinan mereka untuk melaksanakan program membaca sedangkan mereka perlu melakukan inovasi yang merupakan ciri yang penting dalam bidang pendidikan serta kreatif dalam melaksanakan pengajaran (Adam Zulkarnain Saleng, 2020; Adenan Ayob, 2017).

Selain itu, faktor kepelbagaian juga perlu diberi penekanan. Sebagai contoh, guru yang mempunyai murid Orang Asli juga memerlukan kemahiran komunikasi kerana kaedah pengajaran dan pembelajaran masyarakat tersebut perlu sesuai dengan persekitaran mereka (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2018). Aspek bimbingan dalam pembelajaran dapat membantu murid Orang Asli memperoleh kemahiran 3M memandangkan peratus keciciran kaum tersebut sangat membimbangkan (Roslee et al.,

2021). oleh yang demikianm guru, pentadbir dan komuniti memerlukan panduan untuk melaksanakan program bagi menarik minat murid membaca seterusnya menerima pendidikan yang sempurna. Oleh yang demikian, penambahbaikan terhadap kekurangan dari aspek pelaksanaan program boleh diperbaiki dengan kajian berterusan agar pelaksanaan program NILAM di sekolah menjadi lebih lancar dan berkesan.

Selain kepimpinan sekolah dan guru, masalah penguasaan kemahiran 3M dalam kalangan murid sekolah juga masih berlaku terutama di kawasan luar bandar. Masalah ini mengakibatkan murid tidak berminat untuk menyertai kegiatan membaca. Murid yang tidak mahir membaca (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) tidak berminat untuk terlibat dengan program membaca. Hawati Abdul Hamid (2021) dalam kajiannya mengatakan bahawa masalah penguasaan kemahiran 3M sangat membimbangkan dan boleh mengakibatkan buta huruf dalam kalangan murid sekolah. Beliau mengaitkan masalah tersebut dengan penutupan tadika akibat pandemik COVID-19 yang mengakibatkan peningkatan jumlah murid buta huruf di seluruh dunia. Penularan wabak COVID-19 menyebabkan murid menerima impak yang sangat besar terhadap peningkatan kadar buta huruf (Wan, 2020).

Walaupun pengajaran dan pembelajaran berlaku secara atas talian semasa pandemik tersebut (Intan Nur Syuhada Hamzah & Zamri Mahamod, 2021), namun masalah 3M tidak dapat diselesaikan. Masalah 3M melibatkan ketidakupayaan murid menguasai kemahiran bacaan awal ini mempengaruhi keupayaan mereka dalam menguasai kemahiran membaca di peringkat yang lebih tinggi (Nor Qadariah Ishak & Wan Muna Ruzanna Wan Mohammad, 2020). Pembelajaran secara atas talian merupakan kaedah pembelajaran yang berkesan (Brun-Mercer, 2019) dalam

mempupuk minat membaca dan menulis (Mohd Syuhaidi Abu Bakar & Nur Syuhaidah Ayub, 2019), namun masalah talian Internet yang lemah, kekurangan alat komunikasi telah membantutkan proses pembelajaran tersebut terutama bagi murid dari pedalaman (Irma Mahad et al., 2022).

Masalah penguasaan kemahiran 3M juga berkait dengan sikap murid. Dapatan kajian 2015 (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) menunjukkan bahawa 70.3 peratus murid sekolah rendah dan menengah mengatakan bahawa mereka tiada masa untuk membaca. 49.70 peratus murid mengatakan bahawa kegiatan membaca sangat membosankan sementara 38.64 peratus mengatakan bahawa mereka lagi gemar bermain berbanding membaca buku. Masalah ini menyebabkan pencapaian murid dalam peperiksaan masih rendah. Berdasarkan analisa peperiksaan UPSR dari tahun 2018-2019, keputusan yang dipamerkan menunjukkan kadar murid gagal dalam mata pelajaran Bahasa Melayu Pemahaman dan Penulisan memerlukan perhatian yang khusus. Analisa keputusan UPSR bagi tahun 2018 dan 2019 ditunjukkan melalui Jadual 1.2.

Jadual 1.2

Keputusan UPSR 2018-2019

Mata Mata pelajaran	Tahun	Peratus						Gagal	Bilangan Calon
		A	B	C	D	Mencapai (A-D)	E		
Bahasa Melayu (Pemahaman)	2018	26.99	29.95	25.68	13.28	95.90	4.10	13,637	332,610
	2019	26.91	30.29	26.66	12.74	96.60	3.40	11,184	328,939
Bahasa Melayu (Penulisan)	2018	25.96	31.44	24.10	13.14	96.64	5.36	17,634	328,990
	2019	29.39	32.27	20.60	13.07	95.33	4.67	15,537	332,694

Melalui Jadual 1.2 yang ditunjukkan, analisa keputusan UPSR pada tahun 2018 menyaksikan seramai 13, 637 orang murid daripada 332,610 calon yang gagal dalam mata pelajaran Bahasa Melayu Pemahaman. Jumlah murid yang gagal dalam mata mata pelajaran Bahasa Melayu Penulisan adalah sebanyak 17,634 daripada 328, 990 calon. Pada tahun 2019, seramai 11,184 orang murid yang memperoleh E dalam mata mata pelajaran Bahasa Melayu Pemahaman sementara 15,537 gagal dalam mata pelajaran Bahasa Melayu Penulisan. Data ini menunjukkan bahawa masih terdapat murid yang tidak boleh mengaplikasi kemahiran membaca kerana proses pengajaran kemahiran membaca tidak semudah mengajar kemahiran mendengar dan bertutur (Hasnalee Tubah, 2011).

Dapatan kajian Adam Zulkarnain Saleng (2020) menunjukkan murid sekolah rendah tidak mengamalkan kegiatan membaca dan hanya membaca bahan-bahan bacaan ringan sahaja. Dapatan ini relevan dengan laporan pencapaian murid dalam peperiksaan UPSR. Akibatnya, kesan pencapaian ini akan berterusan hingga peringkat sekolah menengah kerana masih ramai murid yang masih tidak boleh membaca ketika memasuki sekolah menengah (Adenan Ayob, 2017) sedangkan kemahiran asas membaca dan menulis dalam Bahasa Melayu perlu ada pada murid sekolah rendah (Abdul Rasid Jamian, 2011). Keadaan ini menyebabkan ramai murid yang menghadapi masalah kemahiran membaca gagal dalam peperiksaan yang disertai Hasnalee Tubah (2011). Secara asasnya, hasil keputusan UPSR ini dinilai berdasarkan keperluan kajian yang berkait dengan tahap kebolehbacaan murid di peringkat akar umbi. Sebanyak dua pertiga murid B40 menghadapi masalah pembelajaran termasuklah dalam mata pelajaran Bahasa Melayu (Zamri Mahamod et al., 2021). Walaupun pelbagai usaha dijalankan dalam memupuk budaya membaca, laporan peperiksaan UPSR

menunjukkan terdapat beberapa perkara yang perlu diperbaiki bagi meningkatkan kemahiran membaca dalam kalangan murid.

Tinjauan literatur yang dijalankan menunjukkan bahawa aktiviti membaca secara ekstensif merupakan kaedah membaca yang paling sesuai digunakan untuk tujuan kajian ini kerana pelbagai faktor. Antaranya ialah aktiviti membaca ekstensif berupaya memupuk minat murid (Wan Zah Wan Ali, 2005), menambah kefahaman membaca dan jumlah bahan bacaan yang dibaca serta meningkatkan perbendaharaan kata (Richard Day 2016; Nakanishi 2015; Kasanagi 2004; Ng & Sullivan, 2001). Melalui pemilihan jenis bacaan yang pelbagai, kesan positif yang maksima ialah pemerolehan kecekapan membaca murid (Hill, 1992b). Kesan positif tersebut terhasil daripada perbuatan membaca yang berlaku melalui kerseronokan (Watkins, 2018; R. Day, 2015). Murid juga akan memperoleh dan menambah pengetahuan berdasarkan kesan sampingan daripada aktiviti membaca (Foroogh Azari et al., 2012) kerana kaedah membaca ini lebih berkesan daripada kaedah tradisional (Q. R. Ng et al., 2019). Usaha bagi meningkatkan kemahiran membaca perlu disokong dengan program-program bacaan yang lain.

Melalui program yang disediakan, kefahaman individu terutamanya kanak-kanak adalah berdasarkan kemahiran dan kecekapan ketika membaca (Adenan Ayob, 2017). Keadaan ini adalah berdasarkan proses membaca yang bertujuan untuk memahami teks secara literal sehingga kepada tahap infrensial (Yahya Othman et al., 2008). Singh Shilpa & Mishra Sunita (2016) berpendapat bahawa faktor utama untuk memperoleh kefahaman terhadap bahan bacaan melibatkan keupayaan menaakul maklumat yang diperoleh dari bahan bacaan tersebut. Selain itu, memori, tumpuan serta penghayatan,

tahap linguistik, interaksi dalam lisan dan kebolehan mentafsir makna merupakan faktor yang menyumbang terhadap kefahaman murid terhadap sesuatu bahan bacaan (Singh Shilpa & Mishra Sunita, 2016). Kenyataan ini disokong oleh Adenan (2017) yang berpendapat bahawa proses kefahaman dan penaakulan terhadap bahan bacaan akan berlaku secara kritis dan kreatif jika menggunakan bahan berasaskan multimedia.

Banyak faedah yang boleh diperoleh daripada pelaksanaan program membaca. Antaranya ialah pelbagai ilmu pengetahuan akan diperoleh oleh murid hasil daripada aktiviti membaca kerana membaca diklasifikasikan sebagai tunjang utama latihan minda (Najeemah Mohd Yosof, 2010). Ilmu pengetahuan yang diperoleh daripada kegiatan membaca akan diaplikasi dalam ujian atau peperiksaan di sekolah. Bagi melihat kaitan keberkesanan aktiviti membaca, ukuran tahap pencapaian dinilai melalui keputusan Ujian Pencapaian Sekolah Rendah (UPSR). Oleh sebab aktiviti membaca saling berkaitan kerana gabungan antara pemahaman dan interpretasi idea yang diterjemahkan melalui penulisan (Hasnalee Tubah, 2011) maka dengan membaca, proses memahami akan berlaku serentak dan membentuk pengetahuan baharu. Dapatan tersebut menunjukkan bahawa keputusan peperiksaan boleh dijadikan ukuran untuk menilai pengetahuan dan kemahiran yang diperoleh daripada kegiatan membaca. Kenyataan ini disokong dengan kajian yang dijalankan oleh Wan Zah et.al (2005) yang menunjukkan program bacaan ekstensif dapat membantu meningkatkan pencapaian murid dalam peperiksaan. Namun, dapatan ini masih tidak selari dengan keputusan peperiksaan UPSR berikutan masalah penguasaan kemahiran membaca masih pada tahap yang membimbangkan.

Kemahiran membaca melalui aktiviti membaca ekstensif yang santai dan menyeronokkan memerlukan kecekapan. Kecekapan tersebut diperoleh melalui kecekapan mental dan prestasi murid yang bersifat semula jadi (Adenan Ayob, 2017). Ketika proses membaca berlaku, kanak-kanak akan membentuk ayat. Proses ini berlaku melalui kecekapan sehingga murid dapat menghasilkan keputusan yang terbaik. Kecekapan yang diperoleh melalui kemahiran pembacaan secara luas sesuai diaplikasi dalam peperiksaan UPSR melalui mata pelajaran Bahasa Melayu Pemahaman dan Penulisan.

Pencapaian murid dalam peperiksaan dapat ditingkatkan berdasarkan dapatan kajian yang dijalankan oleh Richard Day (2018) yang menunjukkan kaedah membaca secara ekstensif memberi kesan terhadap kefahaman membaca dan perbendaharaan kata murid. Keadaan ini berlaku apabila proses membaca memerlukan seseorang memfokuskan aspek sebutan ayat-ayat yang gramatis dan bermakna (Adenan Ayob, 2017). Pembentukan ayat yang gramatis dan bermakna akan berlaku dalam proses pemerolehan tatabahasa seseorang secara sedar (Mansourah Kalhor, 2012). Cara sebutan yang betul dan menarik hasil daripada pembacaan secara luas akan mempengaruhi pembacaan, penulisan serta mengurangkan salah faham dan kekeliruan terutamanya dalam berkomunikasi. Dengan demikian, peningkatan dalam penguasaan bacaan secara luas ini juga akan menimbulkan keyakinan dan keselesaan ketika berbicara serta diaplikasi dalam bentuk penulisan.

Selain itu, antara kebaikan yang diperoleh melalui aktiviti membaca ekstensif dibuktikan melalui kajian yang dijalankan oleh Al-Muslim Mustapa (2018). Menurut Al-Muslim Mustapa (2018), program bacaan ekstensif telah membantu meningkatkan

kosa kata, motivasi, kefahaman teks, kelancaran membaca serta membantu kecekapan berbahasa dalam kalangan murid. Melalui aktiviti membaca ekstensif, kemahiran untuk meningkatkan kualiti bahasa pertama juga dapat dipertingkatkan di samping menguasai bahasa kedua (Yen, 2018; Ratnawati Mohd Asyraf & Ismail Sheikh Ahmad, 2003).

Berdasarkan aspek positif yang diperoleh murid melalui kegiatan membaca ekstensif melalui kajian lepas, maklumat yang diperoleh menunjukkan bahawa pencapaian murid dalam peperiksaan mempunyai hubungan tidak langsung dengan kegiatan membaca di peringkat awal. Dengan mengambil kira perkara ini, kajian pembangunan GPPPKM bacaan ini memberi fokus kepada kaedah membaca yang boleh meningkatkan aspek perbendaharaan kata, kosa kata, motivasi, kefahaman teks serta kelancaran membaca yang sangat diperlukan oleh murid sekolah rendah. Oleh yang demikian, guru berperanan merancang aktiviti yang dapat menyokong pelaksanaan program membaca (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) kerana aktiviti pengayaan berupaya memotivasikan pembaca (Nation, 2005) dan menjadikan aktiviti membaca lebih menarik serta meningkatkan pemahaman pembaca.

Walaupun aktiviti membaca ekstensif mempunyai banyak kelebihan, namun terdapat pelbagai masalah yang berlaku dalam proses pelaksanaan aktiviti tersebut. Antaranya ialah masalah kewangan (Saidatul Akmar Ismail, 2014; Suher Sulaiman et al., 2020; Zuridah Hanim Md. Akhir, 2018). Masalah kewangan yang dihadapi oleh GPM menyebabkan mereka menghadapi kesukaran untuk melaksanakan aktiviti di sekolah (Zuridah Hanim Md. Akhir, 2018). Beliau mengatakan bahawa isu kekurangan kewangan menyebabkan pengurusan perpustakaan sekolah tidak dapat menambah koleksi bahan bacaan yang berkualiti.

Masalah kewangan menyebabkan pusat sumber kekurangan bahan buku dan bukan buku (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020; Okafor et al., 2020). Akibatnya, pendedahan terhadap bahan bukan buku adalah minima dan tidak menjadi pilihan utama murid. Guru juga tidak menggunakan bahan bukan buku ketika melaksanakan kegiatan membaca seperti dapatan kajian (Zulkifli Osman, 2012). Dapatan kajian 2015 menunjukkan bahawa buku yang tidak cukup, tidak menarik dan tidak sesuai dengan murid (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) menjadikan murid hilang minat untuk membaca. Oleh itu, guru dicadangkan mendapatkan bantuan daripada PIBG untuk menampung kekurangan kewangan (Suher Sulaiman et al., 2020). Bantuan tersebut dapat meringankan beban GPM. Guru juga boleh mempelbagai bahan bukan buku memandangkan terdapat guru yang menggunakan bahan bukan buku ketika melaksanakan kegiatan membaca (Zulkifli Osman, 2012).

Masalah kewangan juga menyebabkan pusat sumber tidak dapat menyediakan kemudahan yang sepatutnya kepada murid. Kenyataan ini terbukti melalui kajian yang dijalankan oleh (Abdul Aziz Busri & Wan Muna Ruzanna Wan Mohammad, 2021) yang mengatakan bahawa kekurangan kemudahan di sekolah menyebabkan guru tidak bermotivasi untuk mengajar. Kebanyakan sekolah luar bandar menghadapi masalah kekurangan kemudahan (Padlon Abdul Rahman, 2004) kerana kekurangan peruntukan kewangan untuk mengurus perpustakaan sekolah dengan berkesan. Masalah ini berlaku kerana sumber kewangan yang disalurkan ke sekolah tidak mencukupi untuk tujuan tersebut. Masalah kekurangan kemudahan perlu ditangani dalam mewujudkan perubahan positif terhadap usaha membudayakan amalan membaca (Zuridah Hanim Md. Akhir, 2017). Keadaan ini diburukkan lagi dengan masalah lokasi perpustakaan

yang tidak mesra pengguna sehigga menyebabkan murid tidak berminat untuk mengunjunginya (Adam Zulkarnain Saleng & Amir Hasan Dawi, 2014; Zuridah Hanim Md. Akhir, 2018)

Masalah kewangan merupakan titik tolak yang menyebabkan timbul masalah lain terutamanya penyediaan bahan bacaan jenis buku atau bukan buku. Menurut Maharsi et al. (2019), bahan bacaan yang disediakan memainkan peranan dalam menentukan minat membaca dalam kalangan murid. Masalah kekurangan buku tidak cukup dan tidak menarik (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) masih menjadi isu utama. Dapatan kajian ini disokong oleh kajian (Mohd Fauzan Zulkifli et al., 2021; Mohd Nazri Latiff Azmi, 2013; Saidatul Akmar Ismail, 2014) berkenaan masalah bahan bacaan yang tidak lengkap di perpustakaan sekolah di Malaysia yang sudah lama berlanjutan. Buku yang tidak sesuai serta ketidakmampuan murid (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) memburukkan lagi masalah yang sedia ada. Kekurangan pilihan bahan bacaan di perpustakaan menyebabkan murid tidak dapat minat membaca (Custance & Flanagan, 2018) sedangkan salah satu prinsip bacaan esktensif ialah murid membaca seberapa banyak buku yang mereka sukai (Day & Bamford, 2002).

Selain berlaku di sekolah, kekurangan sumber bahan bacaan dan maklumat digital juga berlaku di perpustakaan awam serta di kawasan luar bandar menyebabkan peluang pembacaan bahan fizikal dan digital bagi murid di kawasan luar bandar terjejas (Mohd Fauzan Zulkifli et al., 2021). Masalah kekurangan bahan bukan buku (Okafor et al., 2020) masih berlanjutan sehingga kini. Tumpuan terhadap keperluan memperbanyak bahan bukan buku perlu diperhalusi dari segi kandungan dan sifatnya

kerana fungsi bahan bukan buku menjadikan perpustakaan lebih menarik (Atikah Aulia et al., 2020). Bahan bukan buku juga perlu diinovasikan mengikut peredaran zaman serta diselenggara untuk mengelakkan kerosakan serta mudah diakses (Atikah Aulia et al., 2020).

Bagi membendung masalah kekurangan bahan bukan buku, bantuan daripada PIBG merupakan satu alternatif bagi mengurangkan masalah yang dihadapi oleh GPM (Suher Sulaiman et al., 2020). Masalah kewangan yang berlaku menyebabkan GPM tidak berupaya merancang aktiviti yang dapat menyokong pelaksanaan program membaca (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) sedangkan aktiviti pengayaan berupaya memotivasikan pembaca (Nation, 2005) dan menjadikan aktiviti membaca lebih menarik serta meningkatkan pemahaman pembaca. Atas dasar ini, pengkaji membangunkan garis panduan yang boleh membantu pihak sekolah dan komuniti menjana sumber kewangan dalam pelaksanaan program membaca atau mengadakan jaringan dan jalinan bagi memperoleh bahan bacaan tambahan.

Selanjutnya, kajian 2015 (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) menunjukkan bahawa sikap murid merupakan salah satu punca kegiatan membaca tidak mencapai tahap yang diharapkan. Tabiat murid yang suka bermain, lebih suka menonton dan mendengar radio, lebih suka akan bahan berunsur hiburan, tidak berminat untuk membaca dan menganggap kegiatan membaca membosankan menyumbang kepada masalah membaca dalam kalangan murid sekolah rendah. Menurut Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan (2020), sikap malas dan tidak minat membaca sejak dari kecil diburukkan lagi dengan ketiadaan galakan daripada ibu bapa. Berdasarkan perbincangan daripada pelbagai aspek dalam bahagian

permasalahan kajian ini, pengkaji mendapati pelaksanaan program membaca tidak mencapai tahap yang ditetapkan kerana terdapat kelompangan akibat daripada kurang peranan yang dimainkan oleh ibu bapa, masalah guru yang tidak mempunyai latihan untuk melaksanakan program membaca, masalah kepimpinan literasi dalam kalangan pentadbir dan kurangnya penglibatan komuniti. Justeru, dengan mengambil kira kelompangan tersebut, kajian ini dijalankan dengan menjadikan komuniti sebagai fokus kajian sebagai penggerak seluruh anggota masyarakat dalam menangani isu membaca di semua peringkat.

Sikap murid berkait rapat dengan penglibatan ibu bapa dan keluarga. Tiada galakan ibu bapa (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) menyebabkan murid tidak minat untuk membaca buku. Dapatan kajian Terry (2016) menunjukkan ibu bapa tidak mengambil berat hal pembelajaran anak-anak mereka. Sikap ini menimbulkan masalah kekurangan minat untuk membaca juga berkait dengan tahap ekonomi keluarga terutamanya bagi golongan B40 (Zamri Mahamod et al., 2021). Menurut Wan Nur Izzati Hazwani Kashfi et al. (2022), murid dalam kalangan B40 mempunyai tahap kemahiran membaca dan menulis yang rendah, tahap kehadiran ke sekolah yang rendah, sering ketinggalan dalam pembelajaran, hilang daya tumpuan dan tidak bermotivasi dalam pembelajaran.

Dapatan kajian oleh Zamri Mahamod et al. (2021) menunjukkan masalah membaca masih berlaku dalam kalangan murid sekolah menengah golongan B40 yang terdiri daripada murid bangsa Melayu, Cina dan India. Perkara ini berlaku kerana kedudukan ekonomi pada tahap kemiskinan dalam setiap aspek kehidupan termasuk pendidikan menyebabkan ibu bapa tidak dapat menyediakan pendidikan yang baik

seperti kemudahan tuisyen dan pembelian bahan-bahan bantu pelajaran. (Zamri Mahamod et al., 2021). Dapatan ini disokong oleh kajian Norlela Ahmad (2019 yang mengatakan bahawa taraf sosio ekonomi keluarga murid, tahap pendidikan ibu bapa yang rendah, serta persekitaran pembelajaran di rumah yang kurang memberangsangkan menjadi punca permasalahan membaca dalam kalangan anak-anak. Malahan desakan ekonomi yang berlaku menyebabkan terdapat anak-anak golongan B40 berhenti sekolah (Wan Nur Izzati Hazwani Kashfi et al., 2022). Ketidakmampuan ini menyebabkan pembacaan secara digital menggunakan elemen teknologi tidak dapat dijalankan oleh anak-anak kumpulan B40 akibat kekangan membeli peranti dan penyediaan talian Internet.

Selanjutnya, hasil kajian Zamri Mahamod et al (2021) dan Wan Nur Izzati Hazwani Kashfi (2022) menyokong kajian Wan Zah Wan Ali et al. (2005) yang melaporkan bahawa keluarga memainkan peranan yang penting bagi menangani masalah aktiviti membaca yang tidak menggalakkan. Peranan dan sokongan ibu bapa penting kerana menurut Paquette & Ryn (2018), murid sekolah bertindak balas dengan persekitaran kerana mereka mudah dipengaruhi. Masalah yang berlaku dalam persekitaran murid akan memberi kesan terhadap pencapaian murid akibat daripada kurangnya amalan membaca dalam kalangan keluarga dan masyarakat amnya yang secara tidak langsung mempengaruhi murid (Mohd Fauzan Zulkifli et al., 2021). Terdapat juga murid yang membantu kerja ibu bapa (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) sehingga mereka tiada masa untuk membaca. Senario sedemikian memberi kesan terhadap pengamalan budaya membaca dalam kalangan masyarakat Malaysia yang tidak berupaya dipertingkatkan sekiranya faktor ibu bapa tidak diberi keutamaan. Peranan mereka sangat penting dalam usaha menangani masalah membaca

terutama dalam kalangan murid B40 (Albert Allang et al., 2019; Zamri Mahamod et al., 2021).

Kajian-kajian lepas jelas menunjukkan penglibatan ibu bapa dalam aktiviti membaca di Malaysia masih lagi terhad (Harji et al., 2016). Ibu bapa mempunyai sikap kebergantungan kepada sekolah (Norlela Ahmad et al., 2020) dalam menangani isu dan permasalahan anak-anak. Masalah ini ditambah lagi dengan kekurangan masa yang diperuntuk oleh murid untuk membaca (Mohd Fauzan Zulkifli et al., 2021) dan kurang peluang untuk mengunjungi perpustakaan (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020). Pengaruh ibu bapa terutamanya taraf pendidikan mempengaruhi amalan membaca kanak-kanak walaupun kegiatan membaca tidak menjadi amalan bagi sesetengah keluarga (Anderson et al., 2019). Oleh itu, ibu bapa perlu memainkan peranan menyediakan persekitaran membaca di rumah sebagai usaha mempengaruhi minat anak-anak terhadap kegiatan membaca (Nor Shahriza Abdul Karim & Amelia Hasan, 2007) seperti membekalkan bahan bacaan yang banyak (Deuschle, 2017) kepada anak-anak mereka sebagai usaha menyokong kegiatan membaca yang dijalankan di sekolah.

Penyediaan alat dan jaringan Internet bagi ibu bapa yang berkemampuan juga boleh membantu kegiatan membaca kerana ciri teknikal alat dapat meningkatkan kebolehaksesan dan perkongsian di dalam dan di luar bilik darjah (Kannan, 2018). Oleh itu, kegiatan membaca yang dijalankan di sekolah bergerak seiring dengan aktiviti membaca di rumah. Dengan mengambil kira peranan yang dimainkan oleh ibu bapa, maka kajian ini menekankan aspek motivasi melalui sikap positif dan sokongan untuk membudayakan kegiatan membaca melalui peranan ibu bapa.

Dalam membicarakan kesan positif yang maksima melalui sokongan ibu bapa dalam pelaksanaan aktiviti membaca dalam kalangan kanak-kanak, ibu bapa boleh memainkan peranan untuk memupuk minat membaca (Caliskan & Ulas, 2022; Nie et al., 2021) melalui dorongan dan pemantauan di rumah. Langkah yang boleh dilakukan oleh ibu bapa ialah penyediaan persekitaran yang kondusif di rumah. Persekitaran murid mempunyai peranan yang besar terhadap perkembangan membaca kanak-kanak (Lee et al., 2020). Menurut Muhammad Faizal A. Ghani et al., (2021), persekitaran yang tidak menyokong tabiat membaca merupakan masalah utama untuk memupuk minat membaca. Suasana tidak selesa dan bising (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020) boleh mengganggu tumpuan anak-anak. Tindakan ibu bapa dalam menangani isu membaca dalam kalangan anak-anak boleh mewujudkan motivasi dan sikap yang positif terhadap amalan membaca (Anis Farhana Mohd Kassim et al., 2019).

Lanjutan daripada permasalahan tersebut menyebabkan usaha meningkatkan motivasi membaca secara proaktif perlu dilakukan (Nie et al., 2021) melalui peranan ibu bapa yang agresif terhadap kepentingan membaca sekali gus dapat membantu kejayaan program membaca di sekolah. Ibu bapa memberi alasan kesibukan dan keutamaan terhadap kerja (Norlela Ahmad et al., 2020) menyebabkan mereka kurang memberi perhatian terhadap pembelajaran anak-anak sehingga menyebabkan tahap kolaborasi yang sederhana antara sekolah dan komuniti (Lo & Ruhizan M. Yasin, 2022). Masalah ini menyebabkan murid kekurangan motivasi akibat kurangnya galakan daripada ibu bapa (Irma Mahad et al., 2022).

Dapatan kajian tersebut membuktikan bahawa faktor kegagalan pelaksanaan program NILAM bukan berpunca daripada masalah kurang membaca tetapi berpunca

daripada sikap dan budaya yang tidak mengamalkan tabiat membaca dalam kehidupan seharian (Wan Zah Wan Ali, 2005). Menurut Barry et al. (2013), situasi ini dikenali sebagai “*aliteracy*”. “*Aliteracy*” ialah keadaan apabila seseorang itu berkeupayaan membaca tetapi tidak ambil peduli atau bosan untuk membaca sama ada untuk tujuan akademik atau pengkayaan ilmu yang akhirnya menyebabkan pembacaan mereka semakin berkurangan setiap hari. Berdasarkan faktor tersebut, usaha meningkatkan tabiat dan kemahiran membaca, menambah pengetahuan serta meningkatkan pencapaian murid di peringkat akar umbi perlu melibatkan seluruh komuniti bagi mewujudkan masyarakat membaca di Malaysia.

Selain menggalakkan peranan ibu bapa, peranan komuniti yang masih minima (Lo & Ruhizan M. Yasin, 2022) dalam proses pembelajaran anak-anak malahan kajian yang dijalankan oleh Mohd Hafiz Salim et al., (2021) menunjukkan bahawa 19.4 peratus responden tidak mengetahui bahawa program membaca dijalankan di perpustakaan. Peranan perpustakaan sangat penting dalam mempromosi program membaca. Keadaan ini menyebabkan pentingnya peranan komuniti diperkasa untuk mengatasi pelbagai masalah dalam program membaca yang menyebabkan tahap pencapaiannya yang masih sederhana (Department of Education, 2008; Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013; Mapp & Kuttner, 2013; Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020). Dapatan menunjukkan bahawa komuniti memainkan peranan yang besar bagi mengatasi masalah dari sudut sumber kewangan, bahan bacaan, perkhidmatan, khidmat nasihat dan bantuan yang diperlukan dalam menjayakan kegiatan membaca dalam komuniti keluarga (Witte et al., 2021), sekolah dan masyarakat (Department of Education, 2008; Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013; Mapp & Kuttner, 2013; Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020). Melalui

kerjasama dengan agensi kerajaan, agensi bukan kerajaan, pihak swasta, NGO, PIBG, PIBK, komuniti, orang perseorangan dan wakil rakyat (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020), sekolah berpeluang memperoleh kemudahan tambahan (Adelman & Taylor, 2002a) termasuk untuk program membaca. Bagi menggiatkan usaha meningkatkan tabiat membaca, menambah pengetahuan serta meningkatkan pencapaian murid di peringkat akar umbi, peranan dan penglibatan komuniti perlu diperkasa melalui jaringan dan jalinan bagi mewujudkan masyarakat membaca di Malaysia.

Selain masalah dalam melaksanakan program membaca, kajian-kajian yang dijalankan oleh pengkaji di Malaysia lebih tertumpu kepada permasalahan berbanding kaedah menyelesaikan masalah yang berlaku. Walaupun kajian berkaitan bacaan ekstensif berlaku secara meluas di seluruh dunia namun, hasil analisa terhadap kajian-kajian yang telah dijalankan di Malaysia menunjukkan bahawa kajian bacaan ekstensif lebih tertumpu di peringkat institusi pengajian tinggi seperti yang dijalankan oleh Aliyah et al (2015), Azari (2012), Azmuddin et al (2019) dan Chew & Lee (2013). Kajian berkaitan bacaan ekstensif di peringkat sekolah menengah telah dijalankan oleh Tiew Wai Sin (2010) dan Zurainee Ariffin (2016). Tumpuan kajian ini adalah terhadap pelaksanaan membaca ekstensif dalam mata pelajaran Bahasa Inggeris. Selain memberi tumpuan kepada kajian di peringkat sekolah menengah dan institusi pengajian tinggi, Zuridah Hanim (2018) telah menjalankan kajian melibatkan peranan pengetua dalam pelaksanaan program NILAM di sekolah menengah.

Madhubala Bava Harji (2017) pula menjalankan kajian dengan memilih kanak-kanak berusia lima tahun dalam melaksanakan bacaan ekstensif dengan melibatkan

peranan ibu bapa sementara kajian Kanmani Muniandy (2013) adalah bertujuan mengkaji keberkesanan bacaan ekstensif terhadap perbendaharaan kata bahasa Inggeris murid tahun lima di SK Taman Damai Jaya. Aliyah Baharuddin Marji et al (2015) pula menjalankan kajian bertajuk Kesan daripada Membaca Luas Berkumpulan (*Extensive Reading Circle*) Atas Kecekapan Komunikasi Lisan Lebih Rendah Kecekapan Murid ESL. Kajian ini dijalankan di peringkat universiti serta mengkaji kesan manfaat program bacaan ekstensif terhadap kemahiran lisan pelajar universiti.

Di samping kajian yang telah dinyatakan, kajian lain yang dijalankan oleh Manickavasagar Govindasamy (2017) bertajuk *The Effects Of Academic Qualifications, Expertise And Subject Matter Knowledge Of Literacy Devices Among Malaysian ESL Teachers* menyiasat secara empiris kesan kelayakan akademik, kepakaran dan pengetahuan kesusasteraan dalam kalangan guru bahasa Inggeris di sekolah menengah. Kajian *Blog-Assisted Language Learning For Collaborative Learning In A Second Language Extensive Reading Program* pula dijalankan oleh Zurainee Ariffin pada tahun 2016 memberi fokus kepada penggunaan blog. Satu kajian tekini yang dijalankan oleh Muhammad Faizal A.Ghani et al., (2021) berkaitan isu membaca dalam kalangan pelajar Malaysia menurut konteks rumah dan sekolah menghasilkan dapatan tentang keperluan garis panduan bagi sekolah dan ibu bapa melaksanakan kegiatan membaca.

Berdasarkan literatur tersebut, pengkaji mendapati bahawa penekanan terhadap pendekatan membaca secara ekstensif lebih bertumpu kepada murid sekolah menengah dan institusi pengajian tinggi. Tumpuan kajian tidak berfokus kepada kanak-kanak di peringkat akar umbi serta penglibatan komuniti yang berkait dengan kanak-kanak

sedangkan keperluan meningkatkan kemahiran membaca perlu ditekankan bermula di peringkat awal lagi. Dengan mengambil kira aspek ini, pengkaji mendapati keperluan kajian di peringkat akar umbi dengan mengambil kira faktor persekitaran murid iaitu melalui penglibatan keluarga, guru, rakan sebaya dan masyarakat sekitar. Keperluan terhadap kajian ini juga mengambil kira pandangan Muhammad Faizal A.Ghani et al. (2021) yang mengatakan bahawa perlunya garis panduan yang jelas untuk menjalankan program latihan membaca di sekolah. Keperluan ini lanjutan daripada pentadbir sekolah yang masih kurang pengetahuan dan latihan serta panduan berkenaan peranan mereka dalam membangunkan program membaca (Zuridah Hanim Md. Akhir, 2018). Pandangan ini disokong oleh Mirasol dan Topacio (2021) dan kajian Pathan (2021) yang mencadangkan agar guru menghasilkan garis panduan untuk mengendalikan pengajaran dan pembelajaran dalam kelas.

Dengan mengambil kira setiap aspek yang telah dibincangkan sebelum ini, didapati masalah membaca yang berlaku dalam kalangan masyarakat dipengaruhi oleh banyak faktor seperti faktor individu, psikologi, kaedah pengajaran guru, masa pengajaran, faktor persekitaran dan buku teks bacaan yang digunakan (Taman Timbang et al., 2011), sekolah dan hubungan dalam masyarakat. Masyarakat melalui peranan komuniti perlu mengambil tahu masalah pendidikan berkaitan anak-anak dalam kawasan kejiwaan mereka (Wan Nur Izzati Hazwani Kashfi et al., 2022). Peranan masyarakat dalam memupuk minat membaca penting kerana kajian yang dijalankan oleh Lo dan Ruhizan M. Yasin (2022) menunjukkan bahawa tahap penglibatan komuniti adalah sederhana dalam pembelajaran anak-anak. Masalah ini perlu dibendung dari peringkat akar umbi serta menyeluruh dalam komuniti masyarakat.

Penyelesaian terhadap isu tabiat membaca perlu dilakukan kerana melibatkan pihak berkepentingan seperti sekolah, guru, masyarakat, dan ibu bapa (Mohd Fauzan Zulkifli et al., 2021). Justeru langkah pembangunan GPPPKM dijangka boleh membantu mengurangkan jurang masalah yang dihadapi oleh pihak berkenaan dalam menangani isu membaca di setiap peringkat komuniti. Kenyataan ini disokong oleh kajian oleh Terry (2016) yang mengatakan bahawa pihak sekolah ingin menjalankan kerjasama dengan melibatkan ibu bapa dan komuniti dalam pembelajaran murid namun mereka tidak mempunyai kaedah terbaik untuk tujuan tersebut. Oleh yang demikian, dengan mengambil kira kaedah penyelesaian di peringkat akar umbi bermula daripada keluarga, pembangunan GPPPKM berkembang melibatkan komuniti sekitar murid melalui penglibatan sekolah, kejiiran dan komuniti setempat. Secara umumnya pihak yang disasarkan ialah komuniti sekolah yang terdiri daripada murid, pentadbir, guru dan warga sekolah, komuniti keluarga, komuniti kejiiran dan komuniti masyarakat. Berdasarkan komuniti tersebut, pelaksanaan program membaca dalam GPPPKM dirangka mengikut kesesuaian dengan mengambil kira rangkaian hubungan antara satu komuniti dengan komuniti yang lain.

1.4 Tujuan Kajian

Kajian ini dijalankan untuk membangunkan garis panduan bagi pelaksanaan program membaca dalam kalangan komuniti. Pembangunan garis panduan ini dilaksanakan berdasarkan keperluan semasa memandangkan belum ada lagi garis panduan pelaksanaan program membaca untuk komuniti. Kajian ini juga bertujuan untuk memupuk minat membaca yang mendatangkan faedah kepada setiap anggota komuniti

seperti murid sekolah, keluarga dan masyarakat. Fokus pembangunan garis panduan melibatkan komuniti sekolah, komuniti keluarga, komuniti kejuruan dan komuniti masyarakat. Elemen yang terdapat dalam GPPPKM merupakan panduan bagi membentuk serta merangka aktiviti yang boleh dijalankan dalam setiap komuniti yang berbeza.

Kesemua elemen yang disediakan merupakan panduan bagi melaksanakan aktiviti bacaan ekstensif meliputi seluruh lapisan masyarakat. Aktiviti membaca secara ekstensif paling sesuai digunakan bagi menyantuni masyarakat di semua peringkat. Selain mendedahkan masyarakat dengan perkembangan teknologi dalam komunikasi dan bahan, garis panduan ini membantu pelaksana program menstruktur program membaca secara terancang dalam komuniti masing-masing. Perancangan yang sistematik dapat memberi impak yang besar dalam membudayakan tabiat membaca serta melestarikan pembelajaran sepanjang hayat.

1.5 Objektif Kajian

Berdasarkan kepada pernyataan masalah dan tujuan kajian yang telah dinyatakan, kajian ini mengandungi objektif khusus seperti yang berikut:

1. Menenal pasti keperluan pembangunan GPPPKM bagi meningkatkan program amalan membaca dalam kalangan komuniti.
2. Mereka bentuk GPPPKM dengan memberi penekanan kepada aspek bacaan ekstensif.

3. Menilai kebolehgunaan pelaksanaan GPPPKM dalam kalangan komuniti.

1.6 Soalan Kajian

Berdasarkan objektif kajian yang telah dinyatakan, persoalan kajian dibahagikan kepada tiga fasa iaitu fasa analisis keperluan, fasa reka bentuk dan pembangunan dan fasa penilaian. Berdasarkan kepada tiga fasa ini, beberapa persoalan kajian telah dibentuk iaitu:

1.6.1 Fasa Analisis Keperluan

Apakah terdapat keperluan untuk membangunkan GPPPKM?

- i. Apakah tahap pelaksanaan program membaca ekstensif di sekolah?
- ii. Apakah elemen dan kandungan yang sesuai dan perlu diaplikasi dalam GPPPKM?
- iii. Apakah jenis bahan dan alat yang menjadi pilihan murid ketika melaksanakan kegiatan membaca?
- iv. Apakah terdapat kesepakatan pakar terhadap keperluan membangunkan GPPPKM?

1.6.2 Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan

Apakah konstruk dan elemen yang digunakan dalam mereka bentuk GPPPKM yang dicadangkan?

- i. Apakah konstruk utama dalam pembangunan GPPPKM?
- ii. Apakah tahap kesepakatan pakar terhadap konstruk utama dalam FDM1?
- iii. Apakah tahap kesepakatan pakar terhadap elemen perlu dimasukkan dalam garis panduan?
- iv. Apakah elemen yang menjadi keutamaan pakar berdasarkan konstruk utama yang melalui proses *defuzzification*?
- v. Apakah elemen tambahan dalam konstruk komuniti yang boleh dijadikan kandungan dalam GPPPKM?

1.6.3 Fasa Penilaian

Apakah penilaian kebolegunaan GPPPKM berdasarkan kesepakatan pakar?

- i. Apakah terdapat kesepakatan pakar terhadap kebolegunaan elemen teknologi dalam GPPPKM?
- ii. Apakah terdapat kesepakatan pakar tahap kebolegunaan kandungan GPPPKM terhadap pelaksanaan program membaca dalam kalangan komuniti?
- iii. Apakah terdapat kesepakatan pakar terhadap kebolegunaan pelaksanaan program membaca?

- iv. Apakah kesepakatan pakar terhadap kekuatan GPPPKM?

1.7 Definisi Operasional

Berikut merupakan definisi operasional yang digunakan dalam kajian pembangunan GPPPKM.

1.7.1 Garis Panduan

Garis panduan merupakan cadangan yang bertujuan untuk membantu individu atau pihak berkepentingan lain untuk membuat keputusan (Hettenhausen, 2012). Garis panduan dalam kajian ini merupakan langkah-langkah yang boleh digunakan oleh pelaksana program membaca mengikut komuniti untuk menjalankan program membaca. Garis panduan ini berfungsi untuk membantu pelaksana berfungsi secara sistematik dan teratur dalam proses merancang serta melaksanakan program.

1.7.2 Komuniti

Komuniti merujuk kepada sekumpulan manusia yang mempunyai minat yang sama (Bartle, 2007) dan terdiri daripada keluarga dan kerabat yang tinggal bersama-sama dalam sesebuah kawasan (Gusni Saat, 2019). Komuniti hidup bersama dalam lingkungan geografi tertentu (Muhammad Faisal Ashaari, 2012) dengan tujuan untuk memberi sumbangan kebaikan terhadap sistem sosial sistem sosial (Trickett, 2019).

Menurut Gusni Saat (2019), komuniti terbahagi kepada empat jenis iaitu komuniti generik dan komuniti khusus, solidariti komuniti khusus iaitu kekeluargaan, hubungan darah dan persamaan etnik, komuniti dinamik yang berubah mengikut keadaan seperti ekonomi, teknologi (ICT), modeniti dan urbanisasi dan komuniti sebagai simbol fenomena sosial seperti pembangunan, kemiskinan dan jenayah. Namun, konsep komuniti pada hari ini lebih luas berdasarkan keperluan seperti komuniti akademik, komuniti desa dan komuniti bandar (Gusni Saat, 2019). Komuniti dalam kajian ini pula merujuk kepada komuniti sekolah, komuniti keluarga, komuniti jiran tetangga serta komuniti masyarakat setempat.

1.7.3 Bacaan Ekstensif

Bacaan ekstensif merupakan kegiatan membaca sejumlah besar bahan bacaan yang pelbagai dan dilaksanakan secara bebas (Day & Bamford, 1998). Kegiatan membaca ekstensif dalam kajian ini merupakan aktiviti membaca secara santai pada waktu senggang melalui penggunaan pelbagai jenis bahan bacaan, alat berteknologi serta dilaksanakan oleh seluruh lapisan masyarakat. Aktiviti membaca eskensif juga sesuai diaplikasi dalam komuniti yang pelbagai sama ada peringkat kanak-kanak, golongan dewasa atau pun warga emas.

1.8 Batasan Kajian

Batasan kajian GPPPKM ini hanya melibatkan pelaksanaan komuniti di Malaysia iaitu di peringkat sekolah, keluarga, kejiranan serta masyarakat setempat. Sampel kajian

dibataskan kepada pakar-pakar yang terdiri daripada guru yang melaksanakan program NILAM, GPM, Pegawai Teknologi Maklumat, Pegawai BSTP, Pegawai Perpustakaan Negara, pentadbir sekolah yang terdiri daripada pengetua, guru besar dan guru penolong kanan, komuniti keluarga serta komuniti masyarakat yang terdiri daripada ahli jawatan kuasa Kawasan Rukun Tetangga (KRT).

1.9 Kepentingan Kajian

Kajian ini merupakan satu langkah yang amat bermakna dalam memberi sumbangan yang besar terhadap dunia pendidikan serta masyarakat. Kepentingan kajian pembangunan GPPPKM ialah terhadap:

1.9.1 Komuniti

Kepentingan pembangunan GPPPKM terhadap komuniti sekolah, komuniti keluarga, komuniti kejiwaan dan komuniti masyarakat setempat seperti berikut:

1.9.1.1 Panduan Kepimpinan Literasi

Bagi komuniti sekolah, pembangunan GPPPKM ini mendatangkan impak kepada murid, pentadbir dan GPM. Pentadbir dan GPM boleh mengetahui peranan mereka dalam melaksanakan program membaca melibatkan komuniti sama ada di sekolah atau di luar sekolah. Selain itu, melalui GPPPKM, pentadbir dan GPM boleh melaksanakan

jaringan dan jalinan dengan pihak swasta serta PGM yang memberi impak kepada masyarakat (Mohd Hafiz Salim et al., 2021). Garis panduan yang disediakan juga boleh membantu pihak sekolah merancang dan melaksanakan program membaca seterusnya meningkatkan literasi di peringkat kanak-kanak (Tlou & Snyman, 2020). Usaha ini secara tidak langsung dapat mengurangkan kadar buta huruf dalam kalangan kanak-kanak sebelum memasuki alam persekolahan.

1.9.1.2 Penstrukturan Perpustakaan Mini di Rumah

Garis panduan yang disediakan melalui GPPPKM boleh membantu keluarga menstruktur perpustakaan mini di rumah mereka. Penyediaan perpustakaan yang kondusif mengikut kemampuan keluarga dapat menarik minat anak-anak untuk mendekatkan diri dengan bahan bacaan. Selain itu, keluarga juga boleh merancang aktiviti yang sesuai melalui kerjasama dengan pihak sekolah. Panduan ini membolehkan semua golongan sama ada T20, M40 atau B40 membangunkan perpustakaan keluarga sekali gus berinteraksi dengan komuniti yang menyokong program membaca.

1.9.1.3 Pembentukan Kelab Komuniti Membaca Kejiranan

Kajian pembangunan GPPPKM ini berupaya membantu komuniti kejiranan membentuk kelab komuniti membaca. Perancangan pembentukan komuniti serta cadangan aktiviti yang disediakan boleh dijadikan panduan oleh komuniti kejiranan dalam melaksanakan program membaca. Komuniti kejiranan juga boleh mengetahui

fungsi mereka dan kaedah bagaimana mereka boleh berinteraksi serta melibatkan diri dengan pihak sekolah dan masyarakat.

1.9.1.4 Penyatuan masyarakat

GPPPKM dapat membantu komuniti masyarakat setempat melaksanakan program membaca dalam masyarakat. JPKK dan KRT merupakan badan sukarela yang menjalankan fungsi penyatupaduan masyarakat melalui Dasar Perpaduan Negara (Kementerian Perpaduan Negara, 2020). JPKK dan KRT menjalankan fungsi yang sama cuma berbeza dari sudut penempatan iaitu JPKK ditubuhkan di kampung sementara KRT ditubuhkan di kawasan taman perumahan atau di bandar. Dengan adanya GPPPKM, JPKK dan KRT boleh menyelitkan program membaca dengan kerjasama komuniti selain melaksanakan kegiatan sosial bagi mengukuhkan perpaduan dalam masyarakat. Oleh sebab ahli JPKK dan KRT yang terdiri daripada pelbagai latar belakang, maka GPPPKM ini dapat membantu memberi panduan yang lengkap untuk mereka menjalankan aktiviti membaca mengikut komuniti serta berinteraksi antara komuniti.

1.9.2 Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM): Bahagian Sumber Teknologi Pendidikan (BSTP)

Pembangunan GPPPKM memberi kepentingan kepada BSTP kerana membantu sekolah melebarkan jaringan dan jalinan pelaksanaan program NILAM di luar sekolah. BSTP untuk menjayakan program NILAM di sekolah melalui pemeraksanaan peranan

komuniti. Matlamat program NILAM dapat dikembangkan dengan adanya garis panduan yang dapat membantu pihak sekolah dan GPM dalam melibatkan komuniti. Pelaksanaan aktiviti tidak hanya berfokus kepada murid sahaja malahan melibatkan peranan ibu bapa, PIBG, PIBK, dan komuniti (Unit Pembangunan Pusat Sumber Pendidikan, 2020).

1.9.3 Perpustakaan Negara Malaysia (PNM)

GPPPKM dapat membantu PNM melaksanakan Dasar Galakan Membaca (DGM) (Dasar Galakan Membaca, 2013). Melalui GPPPKM, PNM boleh menyebarkan maklumat perancangan di pelbagai peringkat komuniti. Perancangan berfokus kepada komuniti masyarakat dapat merencanakan aktiviti galakan membaca dari pelbagai peringkat iaitu sekolah, keluarga, komuniti kejiaran dan komuniti masyarakat. Kenyataan ini bertepatan dengan Akta Perpustakaan Negara 1972 (mengandungi segala pindaan hingga 1 Januari 2006): (Akta 80): Bahagian II Seksyen 4(2)(m) iaitu “menggalakkan dan memudahkan penanaman sikap gemar membaca” kepada pelbagai peringkat masyarakat.

1.10 Rumusan Bab

Huraian secara ringkas berkaitan skop kajian yang dijalankan diterangkan dalam bab ini untuk memberi gambaran tentang pembangunan GPPPKM. Aspek latar belakang dan permasalahan kajian telah dibincangkan dengan terperinci dengan memberi

justifikasi dan rasional keperluan melaksanakan kajian ini. Di samping itu, objektif, soalan kajian, tujuan kajian, kepentingan dan batasan kajian juga dibincangkan untuk dijadikan panduan dan hala tuju kajian. Pengkaji juga menyediakan definisi operasional bagi menjelaskan makna operasional dalam kajian ini agar memudahkan pengkaji menjalankan kajian. Di samping itu, pemahaman pembaca terhadap perkara-perkara berkaitan aspek yang dikaji juga menjadi lebih jelas.

